

CAZKEDİSİ

sayı 10

Dün akşam, yolda yürürken bizim sokaklarda, **CazKedisi** gördüğü rüyasını fısıldadı kulağıma.

Onun da bir zeytin tanesi fısıldamış ömrüne; *caz şarkıcılarının rengi gibi/bin yaşında yeşil ve siyah /çocuklarım var benim/yapraklarımın ucu hüzün/sırıklar silkeler ömrümü/kanımı veririm size/tane tane damla damla/ve hep bir ağızdan/söylenen türküler gibi/sökerek hecesini toprağın/öpesim gelir alınından/kadim çocuklarım/Nuriye, Semih, zeytinlerim var benim.*

Desen: Azime Akbaş Yazıcı

- güven turan
- burcu yalkın
- oya uysal
- hüseyin peker
- selami karabulut
- gökben derviş
- cezmi ersöz
- tamer uysal
- dilek değerli
- azime akbaş yazıcı
- oğuz demir
- ferhat işlek
- c.hakkı zariç
- hülya deniz ünal
- oğuz tümbaş
- beytullah kılıç
- emin kaya
- ersan erçelik
- neda olsoy
- arif buz
- ibrahim oluklu
- m. mahzun doğan
- m.mazhar alphan
- özgür ergen
- ayşe özgür aydoğan
- ilknur batu
- hakan keysan
- onur koca
- ahmed faraz
- mohd hakim
- nurgül seven
- santosh alex
- hilal karahan

Dünya Şiir Günü Bildirisi, 2016

güven turan

Bütün dünyayı saran kan, ölüm, sefalet kasırgası içinde, belki bütün bunların temel nedeni olan sevgisizlik, bol söz tüketip hiçbir iletişim kuramama karşısında sığınacak, hayır, güç alınacak, kuşanılıp karşı durulacak ne var? Bu soruya “Şiir” diye karşılık veriyorum. Evet, “Şiir”. Hani artık okunmadığı iddia edilip – bu, herşeyin sadece paraya dönüştüğü çağımızda “para getirmiyor” diye de tanımlanabilir – eskidi, devrini tanımladı diye nitelenen, itelenen şiir.

Oysa, bugün bütün bu safsata karşısında edebiyatın ve hayatın sorulması gereken temel sorusu şu bence: Şiirin günümüzde bir işlevi var mı? Bu soruya verilecek yanıt belirleyecektir şiirin ne durumda olduğunu. Kaldı ki ben şiirin günümüzde sadece işlevi değil, görevleri olduğuna da inanıyorum. Hatta işleviyle görevinin bir madalyonun iki yüzü gibi olduğuna da inanıyorum.

Bana göre şiirin temel işlevi “dil”le ilgilidir.

On dokuzuncu yüzyılın hemen hemen ortalarında “Dil” Avrupa’dan başlayarak, ağır ağır tüm dillere sıçrayarak kirlendiğine, Yirminci yüzyıldaysa adım adım çürüdüğüne şahit oluyoruz. Artık hiçbir sözcük anlamını koruyamıyor günlük dilde. Her sözcük çarpıtıldı. Bu çarpıklığa karşı sadece şiir var sözün arılığını koruyan, koruma gizil gücüne sahip olan. Sevgi sözü sadece şiirde gülünesi bir anlam taşıyor kanımca. Yada öfke sözü, eline silah almadan kızabiliyor, karşı durabiliyor haksızlığa, yanlışlığa.

Üzerinde durmak istediğim ikinci işlevi de gene dille ilgili. Yukarıda belirttiğim tarih dilimi içinde iletişim araçları arttıkça, yaygınlaştıkça şu Yirminci Yüzyıl’a bile rahmet okutan Yirmi Birinci Yüzyıl’da yol aldıkça, “global”leştikçe (bir canavarın yüzündeki şiirin bir maske bu sözcük, bütün dünyayı aydınlatılmak hedefi güden bir canavarın maskesi) korkunç bir gürlüğe yol açmıştır. Herkes konuşuyor, kimse kimseye bir mesaj verme niyeti beslemiyor. Buna karşılık şiirde dil, en kapalı şiirde olanı bile, okuru önünde kristal berraklığıyla duruyor. Binlerce yıl ötesinden Gılgamesi okuduğumuzda, Gılgamesi’nin dostunu yitirdiği anda ettiği sözleri taa içimizde duyabiliyoruz. Her şiir, dün olduğu kadar bugün de , dilin anlam aktarmak kadar duygu aktarmak da olan görevini yerine getiriyor.

Bir öz eleştiri yapmadan, eleştirdiğim noktalardan kurtaramam şiiri: Şiirin de gücünü, işlevini kötüye kullandığını çok gördük. Irkçılık yaptığını, savaş kışkırtıcılığı yaptığını, insanlar arasına düşmanlık tohumları attığını çok gördük. Bunlarla gerçek savaşı gene şiir verdi. Bir saptama daha: Şiirin ölümsüz olduğuna inanıyorum çünkü şiir enerjidir bence.

Dönüşür, ama asla yok olmaz.

●
●
●
●
● burcu yalkın

kömürlük

adımların çukurunda
mor lekelerini
göğsünde emziren
sokak
yalnızlara nokta
kalabalıklara ünlem

az bakış altı
çokça ölüm
gariplerin başı
hep sağa eğik
ayları mevsimlere
berdel ettiğin
yoksulluk flamaları
alına çakılı

kimse görmez
kimse dokunmaz
kimse konuşmaz

çamura bastığı
ayak izini öp
ekmek gibi alına koy
sen onu
öyle mi
öyle mi
sustu
sevdin
sevdim

siz hiç
kocaman evlerin arasında
kömürlük gibi
kalakaldınız mı?

sadece sizin için geldik dedi biri

●
● oya uysal
●

*Eteklerine güller doldukça açılır çıkardı yaz yanığı duru güzelliği
bir kız, liseli, göğsüne bastırıldığı kitaplarıyla yürüyüp geçti
geçmez sanılan gençliğini.*

*Bende çıktım ağır ağır merdivenlerinden ustanın
günbatımlarımı kızıla boyayan mevsimden.
Gidersem bir akşamüstü erkenden,
-pek erken de sayılmaz ya artık-
ardımdan üzülecek birileri de meğer varmış.*

*Biri geçenlerde ta İzmirlerden günü birliğine kalkıp geldi.
Onca yol ağrımış olmalı kolları,
paketleyip saat kulesini getirmiş
körfezden imbatı, kemeraltından kalabalığını
çarşının.*

Genç, fakülteli. Evet şiir yazıyormuş, sordum da utanarak söyledi.

*İki genç yine, yine gavurun İzmir'inden
(okuma günü vardı da Bergama'da sağ olsunlar çağırdılar, gittim)
iki yağız genç, iki umut;
-Sadece sizin için geldik dedi biri,
kalpleri gözlerindeydi gördüm, kalpleri kalbim oldu, sevindim,
demek ki şiirdi, şairlikti,
boşuna geçmemiş dedim ömrüm... Ben orda öldüm,
ben orda şiirin kollarında sonsuzluğa gömüldüm.*

*Erken göçüp gitmiş bir dost girdi de rüyama, sordum;
-Dalları hışırtılı ağaçlar var mı sizin oralarda, suya inen ceylanlar,
dağ gölleri, rüzgârda eğilip kalkan kırlar..*

*Eteklerine güller doldukça açılır çıkardı yaz yanığı duru güzelliği
bir kız, liseli, göğsüne bastırıldığı kitaplarıyla yürüyüp geçti
geçmez sanılan gençliğini.*

hüseyin peker

“e” harfinde neler oluyor?

Türk şiirinde 'E' harfinde güzel şeyler oluyor. İncelikli şairler, eşsiz buluşmalar:

Egemen Berköz, şiire başladığım 1965'li yıllarda İstanbul'da tanıdığım İtalyan filolojisi mezunu, Salvatore Quasimodo'yu çeviren, şiire Necatigil gibi kırık, kesik dille yaklaşan, kendine özgü anlatımıyla ve 'Çin Askeri Ah Devran' kitabıyla ilgi çeken bir ozandı. Ciddi duruşuyla, sakın yapısıyla Cumhuriyetgazetesi kültür sayfasında yer aldı uzun yıllar.

Erdoğan Alkan'da yakın günlerde kaybettiğimiz şiirleri kadar Rimbaud'dan türlü Fransız şiir çevirilerine ün kazanıp belleklerde yer etmiş bir ad. Eray Canberk de Berköz gibi İstanbul grubumuzun ipince zarif, donanımlı İstanbul beyefendisi bir ozandı.

Ece Ayhan'ı hepimiz bilir. Çanakkaleli Melahat'ın mucidi, Bakışsız Bir Kedi Kara'nın çığır açan şairi. Dile yeni boyutlar getirip, Cemal Süreya ile şiire İkinci Yeni'yi ulaştırmasıyla tanınıyor.

Edip Cansever de şiire Tragedyalar, Çağrılmayan Yakup ile Tragedya'nın ve felsefe'nin ilk ulaştırıcılarından. Belki şiirde düşünce'yi ilk sevdirenlerden. Ağır bir şiir işçisi. İkinci Yeni akımının baş tacı.

Şair Eşrefi toplumsal taşlamaları ve hiciv dörtlükleriyle hepimiz biliriz. Enis Behiç Koryürek ve toplumsal incelmelerin, kalem uçlu dizelerin sahibi Enver Gökçe'nin de şiirimize etkisi az olmadı..Altın Portakal sahibi Emirhan Oğuz da Ateş Hırsızları Söylenesi ile şiire ateş gibi düşmüş, parlak ve destansı seslerden.

Engin Turgut (ressam şair), Erol Çankaya (Turgutlulu şairlerden) Erol Özyiğit, Patika dergisinin editörü Ertuğrul Özüaydın geliyor akla:

"sırrımı döktüğüm ayna beni gösterir

kime baksa kırıldığım beni gösterir" Erol Özyiğit (Acemi Irmak'dan)

"Zamana ilginç güneşe savrulan söz yabansı utangaçlığımı akasya salkımı" Ertuğrul Özüaydın (Fesleğen Öğüdü'nden)

Toplumsal denemelerde de başarılı çıkışlar yaratan Ergin Yıldızoğlu, Genç kıymetler Emre Şahinler, Emre Polat ve Emre Varışlı da bunların arasında.

Emel İrtem'in şakacı boyutu unutulmazdır. İroni'nin kadınca boyutunda yeri var kanımca.

Efe Murad, deneysel şiirin en önemli isimlerinden olarak yerini koruyor ve gelecek vadediyor.

Elif Sofya modern şiire yeni çizgilerle seslenen önemli bir isim bence. Emel Gün'ün kendine özgü, içsel dünyasından yarattığı şiir evreni de, beğenilerimiz arasında kaçınılmaz.

Eren Aysan da Behçet Aysan'ın yaralı yürekle kalmış kızı olmanın aşığı bir edebiyatçı şair portresine çalıştı hep: Atak ve cesur söylemleriyle.

Enver Topaloğlu'nu ipince ve düzgün şiir çizgisiyle iyi örnekler bırakan bir ad olarak düşünüyorum.

Erdal Alova (sonrası ismini atarak, sadece 'Alova' soyadıyla kitap çıkarmaya başladı) son mitos çıkışlı Türk-Anadolu efsanelerine, mitoloji kaynaklarına dayalı yarattığı şiirleriyle Seferis'in, Yannis Ritsos'un, Kavafis'in ülkemizde yarattığı çizgiyi yakalamayı başardı:

"Bunca utançla kurduğumuz

Barış kötülük getirdi bize

Çıkıyoruz sonra siste el ele

Hiç yapmadığımız

Yıllarca süren bir geziye" E. Alova (Birinci Çoğul Şarkı'dan)

Emel Koşar akademisyen olarak ilginç şiir çalışmalarında olan imzası kadar, yarattığı ince şiir evreninde de dikkati çekenler arasındaydı:

"aşkın ölümle dansında

geçmişin iplikleri çözülüyor" Emel Koşar, (Keder Atlası'ndan)

Ebuzer Saray, Kırşehir'de ailesinden kalan Sa-

ray apartmanında yalnız yapamayarak, İstanbul'a göç etti. İlginç şiirlere imza atan bu naif şair, hala unutulmuş değil:

"ürperip yük tutunca gülüşsüz şiir çıkartıp gösteriyor flütleri cebinden" Ebuzer Saray (Sakla Beni'den)

Erkan Kara Ordu'lu, İstanbul'da yaşayan bir satış programcısı olmasına karşın ipince duyarlılığıyla Nar Meseli'nden, "Bir Aşkın Şiiri" ne, bir o kadar çalışkan şiir kitabına imza attı. İnsanın içsel dünyasına eğilen şiirlerle göz doldurdu.

"köprü ana sütü kalpten

kalbe. çiğ aşk ateşi can açmaz" Erkan Kara (Zaman Kesikleri'nden)

Türk genç modern şiirinin dev ismi, Enis Akın da önemli işlere Deneysel ve somut şiirin önde gelen adlarından.

"ödünç alınmış sesimden sıkıldım

evhamları ilham sanmışım meğer

mesela ben seni en senden öpecekmişim " Enis Akın (Öpünce Geçmez'den)

Enver Ercan'ı hepimiz bilir. Gayet açık sözle, ironik ve samimi yaklaşımlarla, az sözle ve vurucu ifadelerle kurar şiirini.

Boş söze yer yoktur şiirinde. Gayet kalıcı işlere imza atmıştır, ve duyurucu şiirlere damga vurmuştur kanımca:

"ömrümde bir kedi sevdim

o da farkında değil " (Enver Ercan, "Türkçenin Dudaklarısın Sen"den)

"anne bak! ben buradayım. karagözlü evladın." diyen Eyüp İkinci de Mersin-Erdemli'den bir güney sıcaklığı.. "Yaşkırk" kitabı çıktı son günlerde.

Enis Batur, gerçekten Paris sokaklarında dolaştığımız, Londra, Britanya sisinde içimize çektiğimiz bir çeviri şiir niteliğinde. Ama bir o kadar da duyumlu ve bize hitap eden yenilikler ormanı.

"Sizin için kalktım geldim

e her tarafımızdan ayrı bir koku topladım" Enis Batur

Emin Kaya, "bu yaz durmadan kendiyi oynayan / bir kalbe çalıştım" demekle yetinmedi, 1980 Batman doğumlu olmasına rağmen Türkçe öğretmenliği yanında duru kimliğiyle, çıkardığı iki kitabıyla ödüllerle ku-

şandı ve adını ülkeye duyurdu. Hani yumuşak atın tepkisi gibi alttan aldı herkesi, kimseye kıyamadı, ama sevecen kalplere girmeyi başardı.

"bir o kadar da derinlik

seni öptüğüm cevizin gölgesinde" Emin Kaya, (Beni O Uysal Kuyuda Unutmayacaktın'dan)

Emin Kaya usul bir kalemle yazıyor. Dünyayı, yaşama baktığı noktayı sessiz bir çılgınlıkla onarıyor. Ses çıkarmamak onun hüneri. Belki kocaman bir taşın ses çıkarmadan yere düşmesi gibi her şey. Emin Kaya'nın dünyada olması bile bir oldu bitti sanki. Kimseyi incitmeden, kendi kendine terleyerek..

Emel Kaya ise kendi açtığı yoldan ilerliyor. Sözü açık, görüşü net.

Erkan Karakiraz, E harfinin sonuncu faili.. Çıkardığı 'İçgeçit' kitabıyla kendi deneyini ortaya koymayı başardı. "şehir mezarlığında yerde" diyerek bazı bölümlerini korku filmleri gibi anlattığı bir hayat açmaz. "yegane dostumdur gerçek dünyada delilik" diyor örneğin. her devrimde filizlenen genzi'ni konu ediyor. Bir sıkıntının büyütülmüş halini, küçük karışıklıklarla anlatmaya çalışıyor. Kelimeleri büküyor, kayatuzu'nda eritiyor Sanki bir karabasan görüyor şairimiz. Hep öteki dünyalardan yankılar yapan bir sesle yazıyor. Bir Underground müzik edasında, ya da metalic seslerle. "düş şişesi parçalanıyor, dolduruyor odayı güllatmi" (s:26) dediğin bakmayın, "benim yurdum her yer. devletim: kendimim" demesi Dostoyevski'nin Yeraltından Notlar'ının kahramanından bezenmiş sanki. bir varoluşçu yelpazeyi açıyor göstergemize. "ne çok şey vurdum açığa" diyor bazen. "ne çok şey umdum" dediği yerde. Sanki kan tüküren birinin kap-kara izleri. Kendini roman kahramanı sana n bir yalnızın perende atması gibi yazdıkları. "esrik, kurgusuz, kanatsız" bir şiir, en çok da atonal. "pelteyiz, dilsiziz" diyorsun ama neren pelte senin?

Erkan Karakiraz, son dönemde okuduğum kara şairlerin en başarılısı. Modern akımlara yaraşan bir şiire çalışıyor. Biraz özentileri zorlamasa, doğal olmaya sıcak baksa, şiirde kendini parçalamasa sık sık, daha iyi mi olur bilmem? Belki içindeki feryadın dışa vurmuş modern ve deneysel bir dışa vurumu. Ve hiç ironik değil. Kara oluşu da bundan.

ölüme yatanın baladı

ay ışığına sarın beni, gömün yıldızlara
sallanıp duruyor ahşap merdiveni
basamaklarını farelerin kemirdiği evin
dinsin kulaklarımda yılların gürlemesi
aklım uzaktaki gölgelerin hışırtısında

dut ağacının dallarıyla serinlenen avluda
gördüğüm bir rüyayı gençliğim
bir de onun gözleriyle bakın yüzüme
saçlarını soğuk suyla tarayan kızın
azaltır belki acımı dallarda seken kuşlar

dinsin kulaklarımda yılların gürlemesi
adı kötülükle anılan semtin çocuğu
yeniden tatsın iyiliğin zaferini
başına siyah tülbentler dolayan kadın
bir tas çorba daha koysun pencereme

açıp avcumu şifa niyetine içeyim
suyu gözyaşıma karışan çeşmeden
bir gölge gibi mahcup ve terbiyeli
usulca çekilirim ayak altından
ürkütmeden tuvalet sırası bekleyen kızı

ay ışığına sarın beni, gömün yıldızlara
tersine akıtmak mümkünse ırmağı
uyuyayım karmakarışık dalgalar içinde
uzakta değil hâlâ orada Çinçin Bağları
götürüp dut ağacının hamağına asın

bölünme gökben derviş

ikinci kez kucaklarsan acıyı söz erir
bulutla doldurdum çantanı yolluk olsun
yılgınlığının terini silersin

vitriini sildim, görücüye çıkardım yabancı otları
küstüm çiçeğine göre ayrılık saatli bir bomba
bantladım uğultunun ağzını
komşulara ses gitmesin

sislenmişsin yapma
unut hüzünlü bilekleri olanları
rengine sarı çalma

yanağını okşuyorum şimdi kurduğun tuzakların

---

sevincimdi, öldü dersin cezmi ersöz

Eski bir geceden kalmıştır bütün sevinçlerin
Ölümler geçer gölge oyunlarından
Parmaklarını zafere yapıştır
Pencerenden en sevdiğin boşluğa uçacaktır
Ah, o eğimler o yaban sesler,
kapıldığın o açılmaz kapılar
Ah,sevincini ölü bir tavşan gibi koynunda taşıman
Eski bir mutlulukta kalmıştır bütün geceler
Ah, o en sonunda kendini kendinden yolcu etmen
Beni de almadan gitme
Söylemem kimseye birşey.
Razıyım, ne dersin de
Saklanırım içindeki o eski geceye
Sevincimdi, öldü dersin,
Koynundaki o ölü tavşanı görenlere...

tamer uysal

yazdan kalma bir yazı

(1)

**Ama yaz, ve hani derler ya,
"yazdan kalma" diye, onlar da olmayacak
artık hiçbir şey gelmeyecek.
(Ingeborg Bachmann)**

Enis Batur, Oktay Rifat'ın yolculuk kitapları üzerine düşüncelerini aktardığı bir yazısına da yer veriyor kitabında. Burada "Üç günlük geziyle bir yazar bir yeri, bir memleketi tanımaz. Kendine göre bir sonuçlara varır. Hep genel konularda dolaşır durur." diyormuş Oktay Rifat. (Oktay Rifat'a Doğru, Sel Yayıncılık, 2014, s. 112)

Geçen yaz yaşadıklarımı ben de sezon sonundan alarak aktarayım size. Ancak bendeki gözlemler üç günlük değil bir ömürlük sayılır.

"Bir sahil kentinde limana bağlı teknelerin ağırlığını 'küçükler' oluşturunorsa, orada insanlık sürüyor demektir." demişti Nazım Alpmann bir köşe yazısında (18 Ağustos 2008, Birgün)

Kumla'da Gemlik-Küçükkumla-Mudanya arası işleyen bir İDO vapuru var. Gemlik ve Armutlu'dan İstanbul'a giden bir de hızlı feribot. Büyüklerden her ikiside. Sahilin sessizliğini onlar bozuyorlar. Ama niye yalan söyleyeyim boğaz vapuru her uğradığında onu gördükçe mutlu oluyorum.

Sahili düzenli dolaşan iki de gezi motoru var. Mehtap turlarıyla ünlü İzzet Kaptan ve Behçet Kaptan. Ama o eski, nostaljik tadı yok tekne turlarının da. Sahiller sitelerle boydan boya apartmanlarla çevrilmiş çünkü. Mavinin yanına yaklaşan o yemyeşil kıyıları, zeytinlikleri, çamlıkları, çınar gölgelerini arıyorsunuz.

İzzet Kaptan emekli olmuş, yolculuklara yakışan mehtap turlarının adını belediye "mavi tur" koymuş. Behçet Kaptan başka. Gemlik'te banklarda oturmuş kitabımı okuyorken Behçet Kaptan'ın küçük sevimli teknesi anonlar yapıyordu. Saat 15:00'da; "Gemlik-

Küçükkumla Turu". Benim için iyi bir fırsat. Hem böylece yıllar yıllar sonra Gemlik-Manastır-Küçükkumla sahillerinin son durumunu denizden de görebilecektim.

Ve motorlarda çalan müzikler, benim küçüklüğümde Modern Talking ile Nurtaç Düzgit/Grup Turbo kasetleri falan çalınırdı. O yıl hangisi moda ise... Denizi yaran küçük tekne yaz sezonu boyunca aşına olduğum şarkıyı dinletiyor yine:

**Dön hadi artık dünyaya
Aç gözünü zaman dar
Vazgeç artık eh be yavrum
Bunun sonu çok zarar**

**Eller ne dese inanmadın
Yürek yandı aldırmadın
Vuruldu kaç kere yüze
Sevmiyor dediler duymadın**

**Her yer de okyanus sen boğuldun derede
Zamanla unutulur hani aklın nerede
Saatin mi bozuldu niye kaldın geçmişte
Al bir zaman bir de akıl bu da benden sana hediye
(Derya Uluğ/Okyanus)**

Kıyıdaki değişimi daha iyi görebilmek için sancak tarafında yerimi aldım ve küpeşteye de hafiften yaslandım. Cep telefonu elimde kamerası alesta. Anımsadığım her yeri tek tek çekeceğim. Gemlik Körfezinin sol tarafı kıyı boyunca serbest liman bölgesi (Gempport). Sağ taraf çay bahçesi ile ünlü Manastır mevki. Adını eski zamanların keşişler bölgesi olmasından alıyor. En tepeye kadar yazlıklarla dolmuş.

Manastır da 1984'e kadar şirin ve boş bir sayfiye yeri idi. Bu tarihten sonra heyelan tehlikesine ve Bayındırlık Bölge Müdürlüğü Afet İşlerinin raporlarıyla tescil edilmesine rağmen... Uğur, Huzur ve Küçük adlı apartmanlar da yıktırılmıştı...

Halbuki ne kadar güzeldi. Küçükken sık sık geldik buraya. Gemlik'ten kalkan küçücük motorların yanaştığı ahşap şirin bir iskelesi vardı. Yamaçtan incecik ama çok soğuk ipil ipil bir pınar akardı. Hani karpuz çatlatan dedikleri cinsten. Günübirişikiler o pınarın çevresinde toplanırlardı. Pınar suyunda adeta buz kesen bostanlar yaz ortasının pikniğine serin lezzetler katarı. Arada da keşişlerden arta kalan kalıntılar üzerinde kurulan çay bahçesinden mesireciler ihtiyaçlarını karşılarılardı. Apartmanlar arasında sıkışıp kalmış bu yerin şimdiki adı da "Saklı

Bahçe" olmuş.

Deniz güzel miydi değildi belki çakıl taşlık maşlıktı falan ama bizlere yetiyordu. Henüz bozulmamış zeytinlikler, işgal edilmemiş kıyılar...

Manastır'dan sonraki rota Küçükkuşla sahil. Sahile adını veren kıyıda köy 3 km içeride. İnsan bir yerde uzun zaman kalınca bazı şeyler değerini mi yitiriyor ne? Galiba beklentiler karşılıksız kalıyor ve bazı şeyler de gizmini yitiriyor. Bir zamanların zeytinliklerle kaplı Küçükkuşla'sının betonlaşan şantiye halindeki görünümü bende bu duyguyu yaratmıştı. Binerken 10 liralık bileti kesen lostromonun yanında duran Kaptan'a "**Ben Küçükkuşla'da kalacağım**" demiştim. Sezon sonu olduğundan fazla müşteri de yoktu çünkü...

İndikten sonra büyük hayal kırıklığıyla eve doğru yol alıyorum...

Hatırlıyormusun

**Nasıl sapsarı
Katırtırnakları açar
deniz kıyılarındaki**
(Sappho)

Karşıyaka, körfezdeki yerleşimlerden, körfezin çıkış noktalarından biri de Mudanya'dır... Peki Mudanya farklı mı?

Mudanya hem mütareke binası hem de poyraz rüzgarıyla meşhur. Son yıllarda ilçe kıyılarını işgal eden yüksek apartmanlar poyrazı kestiğinden mi nedir eski Mudanya müdavimlerinin şikayetlerine neden olmuyor değil. Poyraz aslında Yunanca Boreas'tan geliyor. Poyraz'ın hikayesini bilir misiniz? Halikarnas Balıkcısı "Anadolu Efsaneleri" adlı kitabında aktarıyor. Pan bir periye (Prtys) aşık oluyor. Onu kaçırmak isteyince peri çama dönüşüyor. Çamlar işte bu perinin ruhunu simgelediğinden her poyraz estiğinde inliyorlardı. Flüt çalıp dolaşan Pan çobanların tanrısıdır. Satirler keçi ayaklıdır. O da bir satirdir. Pan hedonizmi yani dünya zevklerine düşkünlüğü simgelemektedir. Panik yani çılgılık sözü de ondan gelmektedir.

Kumyaka ve Trilye Mudanya kadar ünlü iki şirin Rum köyü. Buradaki kiliselerin de tarihi açıdan önemi çok yüksek. Bahar ayıyla beraber Kumyaka ile Trilye arasındaki asfalt yol kenarlarına katırtırnakları ile laden çiçekleri eşlik ediyor. Akdeniz iklimi öyle bir iklim ki

çakır diken ile katır tırnağı yan yana. Katırtırnaklarından sözaçınca da aklıma Kumyaka geliyor...

Kumyaka'lı ablayla tesadüfen karşılaşmıştık Bursa'da bir yerde. Bir arkadaşımın Körfez'deki kıyıların betonlaştığından dem vuruyorduk. Meğerse o da kulak misafiri olmuş. Mudanya'dan da söz açıldığında söze giriveriyor: "**Mudanyamız güzeldir.**"

Mudanya'da oturduğunu fakat Kumyaka'lı olduğunu söylüyor. Kumyaka-Trilye arasında yaptığımız bir yürüyüşte asfalt yol boyunca tüneyen çok büyük bir yılanla karşılaştığımızı söylemişim. Cevabı hazırды ona da: "**Sen fırsatı kaçırmışsın yılan para demektir.**" Ne yapaydım yani eve mi götürüydüm yılanı diye söyledim, hayret o ise köyde doğduğu halde hiç yılan görmemiş. Mezarlığa geldiklerinden falan söz açıp gitti...

Yılan, tahminim bir bozyörük (hazer) yılanıydı... Tehlikesiz hatta yararlı bir hayvandır ama çok iri ve ürkütücü bir hayvandı. O ise benim bedenimden ürkererek fırlayıp kaçmıştı. Zaten Türkiye'de yaşayan 54 tür yılanın sadece 13 türün zehirli, 3 türün yarı zehirli, 38 türün ise zehirsiz olduğu bilinir.

Denize yakın yaşamamız balıklar ya da deniz kuşlarına yakın olmakla beraber karayla ilintili canlılardan uzak olacağınız anlamına gelmez. Bir yol boyunca iri bir yılanla rastlayabileceğiniz gibi bir çadır kampındaki baraka veya ağaçlar arasında da yaşamını sürdüren yırtıcı hayvanlara rastlayabilirsiniz. Hepsisi de sonuçta bir insandan ürküp kaçarlar. Kurşunlu'da mesela gelincik (kakım) görürdüm. Ancak bazı hayvanlar hakkında insanların önyargıları vardır. Gelincik ve yılan hakkında anlatılanlardan bir tanesi ise ibret verici:

Uzarlarda bir köyde, kocası, çocuğu doğmadan önce ölen ve yalnız yaşayan hamile bir kadın kendisine arkadaş olması için ormanda yaralı bulduğu bir gelinciği evinde beslemeye başlar. Gelincik kadının yanından bir an bile ayrılmaz. Her ne kadar evcil bir hayvan gibi olmasa da gelincik biraz uysallaşır. Bir kaç ay sonra kadının çocuğu doğar. Tek başına tüm zorluklara göğüs germek ve yavrusuna da bakmak zorundadır. Günler geçer ve kadın bir gün birkaç dakikalığına da olsa evden ayrılmak ve yavrusunu evde bırakmak zorunda kalır. Gelincik ile bebek evde yalnız kalmışlardır. Aradan biraz zaman geçer ve anne eve döner. Gelinciğin kanlı ağzını görür. Çıldırılmışçasına gelinciğe saldırır ve oracıkta hayvanı öldürür. Tam o sırada içerdeki

odadan bebeğin sesi duyulur. Anne odaya yönelir. Odada beşiğin içindeki bebeğini ve yanında duran parçalanmış bir yılanı görür...

Kraliçe Viktorya döneminin de bir simgesi haline gelen bu korkusuz ve cesur hayvanın kürkü bir şal gibi boynunu da süslemiş...

Yılan görmek paraya tabirse ya yunus balığı neyin alametiydi. Kumla'da geçen yaz iki kez canlı canlı yunusları gördüm. İlkinde Büyük-kumla'da denizden iki defa fırlayıp kaybolmuşlardı. Yanımdaki bir genç kitap okuduğum bankta bana bakıp "Sen de gördün mü?" diye sormuştu. Ben daha önce yunusların körfezde sadece heykellerini gördüm, Gemlik'te, Mudanya'da, Güzelyalı'da ve Küçük-kumla'da...

Diğerini ise Küçük-kumla iskelesindeki olta-cılar göstermişti. O daha açıktaki yüzüyordu çünkü. Balıkçılardan niye bu kadar seyrek gördüklerini sorduğumda aslında açık denizlerde yaşadıklarını fakat sardalya sürülerinin peşine takılarak kıyıya kadar sokulduklarını öğrenmiştim. B.Kumla'dakiler çok daha yakında görünmüşlerdi. Zaten bir dip balığı değil zargana, sardalya, palamut, hamsi, istavrit, uskumru, kılıç gibi su yüzeyine yakın yaşayan hava balıklarıydı bunlar.

**Yukarıda çamlar, meşeler, ardıçlar,
Ve çoğu unutulmuş ağır yerleri
Önlerinde, susuz, sessiz bahçeleriyle
Taştan, tuğladan evler
Sade, sınımsız köy evleri**

**Aşağıda dar uzun çayırılar
Ve yol boylarında
İncecik ve yalnız kızlar gibi
Yaban gülleri
(Ferit Durmuş)**

Ferit Durmuş 1954 Ankara Örencik doğumlu. İnsan sevgisiyle dolu doğuştan şair. Bursa'da yaşıyor. "Geçip Giderken" ilk şiir kitabı. Her dizesi sevgi, özlem ve doğa sevgisi içeren şiirler yüklü. İnsana ve doğaya olan yakın duyarlılığı kadar toplumsal sorunlara da duyarlı. Bunu yakından bilenlerden biriyim. Neden mi? Çocukluğumdan tanışız çünkü.

Geçtiğimiz günlerde yaptığımız kısa bir telefon görüşmesinde bana Kurşunlu'dan çocukluk günlerimden kalan aramızdaki konuşmayı anımsattı. Taştan kumdan kale yapıyormuşuz. Ona, "Her taşın bir öyküsü vardır" dediği-

mi anımsattı. Bir güzel insana ne de güzel söylemişim. Unutmamış...

O yıllar kumdan kaleler kurardık, kumsaldaki taşlarla ördüğümüz minik iskelelerimiz de olurdu. Ben çocuktum o ise genç bir şair...

Narlı'da bir çocuk babasına suda yüzen yavru kefal (ilarya ya da liza) sürülerini gösteriyor heyecanla. Adam çocuğa "Deniz böyle temiz olursa balık da çok olur bak" diye öğüt veriyor. Karacaali köyü kahvesinde çardak altına toplanmış ihtiyarlar da kendi aralarında tartışıyor. Masa üzerindeki bir kafesin içine 2 kumru konmuş. Biri kuşlara bakıp konuşuyorken, beriki "Bu kuşlar aslında kafeste yaşar" diyor. Belli ki kafesin sahibi o, kuşları kafesleyen de galiba o. Ama kuşlar öyle mi? Kuşlar doğaya ait tıpkı denizdeki balıklar gibi...

"Bir hayvan bütün işinin yaşamak olduğunu düşünür; insan ise yaşamı bir şeyler yapmak için bir olanak olarak görür." der Aleksandr Herzen (Suçlu Kim? Yordam Kitap, 1.Baskı, 2016, s. 28) Hayvanların insanları şüpheye düşürecek yetenekleri de var halbuki bilhassa yuvalar kurma konusunda. Bu tür belgesellerden birisinde bu muazzam yuvalara şahit olmuştum. Bir erkek kirpi balığının eşini cezbetmek için kumdan yaptığı yuva insanı hayrete düşürüyor. Hele ki bu yuvalara gösterdikleri ihtimam yanında evlerimiz bizim kumdan kalelerimiz kadar ilkel kalıyorlardı. Ya binbir sabır ve meşakkatle kunduzların inşa ettikleri o muhteşem barajlar, yer altına kentler kuran karıncalar, kuleler diken termit yuvaları. Onlara kim söz söyleyebilir ki.

"Mekanın Poetikası" ise Gaston Bachelard'ın bir başyapıtı. "Bu kitapta inceleme alanımızın iyice belirlenmiş olması, bizim için çok elverişli bir durumdur. Gerçekten de çok basit hayalleri, mutlu mekanın hayallerini incelemek istiyoruz. Soruşturmalarımıza, bu yönelim çerçevesinde, yer-severlik (to pophilie) adı verilebilir." diyordu Bachelard. (İthaki Yayınları, 2013, s. 27-28)

"Her hayvanın kendi yuvasını yaparken gösterdiği ustalık ve özen o hayvana öylesine uygundur ki, daha iyisini becerebilecek başka bir varlık yoktur. Bu da onu tüm duvarcılardan, marangozlardan ve yapı ustalarından daha yetkin kılar; çünkü şimdiye kadar hiçbir insan kendisi ve yavruları için, o küçük hayvanların yaptığı ölçüde yetkin bir yapı ortaya koymamıştır, öyle ki bu konuda şöyle bir atasözü bile vardır: insanlar her şeyi yapmayı becerir, kuş yuvasından başka." (a.g.e., s. 125)

Örneğin, sosyal dokumacı kuşlarının (philetari-

us socius) yuva ve paylaşım konusundaki dayanışmaları insanlara parmak ısırtacak seviyededir. Vogelkop çardak kuşları ise dışisine yaptığı kur ve yuva süslemesiyle insan hemcinslerine taş çıkartır.

"Ama içi boş bir kabuk, tıpkı boş bir kuş yuvası gibi, sığınma üstüne kurulan düşleri çağırır. Doğa, bizi şaşırtmak için çok basit bir yol kullanır: yaptığı şeyi kocaman yapmak." (Bachelard, a.g.e., s. 141-157) Dev istiridye (tridacna gigas) 14 libre (7 kg) lık bir yumuşakça olmasına rağmen kabuklarının ise her biri 250-300 kg gelir ve boyları 1-1,5 metre arasındadır. Çin'deki zengin mandarinlerin bu hayvanın tek bir kabuğundan yapılmış banyoları bile vardır...

Benim deniz canlılarıyla yaşadığım ilk heyecan çocukluk yıllarıma rastlar. O vakitler zeytinlikler çadır yeri olarak kiraya verilir. Şimdi adı Gemlik'le anılan Kurşunlu'da birkaç yaz geçirmiştik. Lodoslu bir günde kıyıya vurmak üzere olan iki küçük zargana balığını deniz suyuyla doldurduğum bir leğene koymuş, elimle yakaladığım yavru balıkları ertesi gün denize bırakmıştım. **"Her Gün Yaşamak"** adlı minik öykümde anlatmıştım bunu.

Bundan başka birçok kıyı balıklarını da yine Kurşunlu'da tanıdım. Kaya balıklarını, dikenli izmaritleri, isparileri. Büyükkumla'ya ziyaretlerimizden birinde daha yakından tanıştım horozbinalarla. Bu küçük ama yapışkan balıklar da kıyıya yakın ve yosunlarla kayalar arasında yaşıyorlardı. Bir taşın altından bir yosunun arasından çıkıveriyor ama elinizden kayıveriyorlardı. Avucumun içinde misafir etmiştim kazara onları da...

İnsanlar ne diye bu kadar özensiz, gelişigüzel ve umursamazcasına konutlar yapar ki...

(2)

"Jan Hendrik van den Berg şöyle yazar: Şairler ve ressamlar doğuştan fenomenologtur. Hayalgücü, sergilediği capcanlı eylemlerle bizi geçmişten de gerçeklikten de koparır alır. Kapılarını geleceğe açar. Hayal etmeden nasıl öngörebiliriz ki?" diyor aynı kitapta Gaston Bachelard (s. 20-27)

Hiçbir zaman Fransa'yı terk etmemiş veya bir vahşi orman görmemiş olmasına rağmen, en ünlü resimleri vahşi orman resimleridir Henri Rousseau'nun. Şöyle dermiş: **"Seralara giriş egzotik diyarların yabancı bitkilerini gördüğümde, sanki bir rüyaya girmiş gibi oluyo-**

rum." Lise yıllarında ders kitaplarımı tablo imitasyonlarından kaplamaktan hoşlanırdım. Defter kapaklarımdan bir tanesi de Henri Rousseau'nun 1910 yılında yaptığı **"Negro Attacked"** (Jaguar saldırısı) tablosu idi.

Ya zakkumlar. Mis kokularıyla rengarenkler. Pembe hayaller gibi. Geçen yıl yaya yolunu yapınca kaybolup gitmiş zakkumlar da. Şu Küçükkumla'ya da keşke bir ressam eli deyse diyorum.

Ancak bugün (Mehmet Aksoy heykeli örneği) ülkede egemen olan sanat anlayışıyla geleceğe bakışın ipuçları veriliyor aslında. Küçükkumla'ya da yansıyor bir şekilde. Yazları yaşamaya başladığım bu beldenin hemen girişinde Tankut Öktem'in de bir heykel atölyesi bulunur. Ölümünden sonra kızı Oylum Öktem İşözen atölyeyi yürütüyor. Küçükkumla'ya girişinizde sizi ilk karşılayan bu heykeller olur. Heykellerden birisi de Zeki Müren'in heykelidir (aynı heykelden şimdi Bodrum'daki evinin bahçesinde de vardır bir tane)... Atatürk'ün, İnönü'nün heykelleri ve daha birçok heykel bulunur. Oylum Öktem İşözen atölyenin başına gelenleri heykellere saldıranları üzüterek anlatır...

"Bir kasabada günlerce kalırsınız. Belediye parkında oturmaktan, derenin kenarındaki gazinoda gazoz içmekten, belediye meydanındaki çok katlı iki üç binayı görmekten içinize sıkıntı çöker. Tozlu yollarda geçen şehirlerarası otobüsler bile bir yenilik getirmeye başlar size." (Oğuz Atay, Tutunamayanlar, 61. Baskı, s. 574)

Küçükkumla'daki akşam yürüyüşleri de meşhur. Sıkılan kendini sahile atıyor. Akşam saatlerini ipe çekenler de vardır. Kim bilir? Sahil yolu yer yer çay bahçeleri, çay ocakları, lokanta ve balıkçı dükkanlarıyla vs. kaplı ama en çok da butiklerle dolu. Buna ek birçok süpermarket ve küçük bir de **"Halk Pazarı"** var. Alışveriş 20:00 gibi canlanıyor...

Yıllar önceki 25 Ocak 2005 tarihli gazeteden bir haber başlığı: **"Marmaris'te kitapçıdan eser yok. Butikler her yeri işgal etti."** Marmaris Belediyesi'nin yaptığı bir işyeri taramasında hiç kitapçı olmadığı saptanmış. Bar ve cafeler, konaklama tesislerinin ve restoranların yoğunlukta olduğu ve toplam 3 bin işyeri bulunan Marmaris'te bir tek kitapçının olmaması hayli ilginç değil mi?

Aynı yılın sonundaki başka bir haber ise (8 Aralık 2005) vak'aya ışık tutar nitelikte: **"Bu ormanı yok edip golf sahası yapacaklar."** Antalya Manavgat Sorgun çamlığına golf tesisi yapılmak istenmesine karşın sivil toplum üyeleri ormanın

yok edilmemesi için karşı olduklarını ifade eden dosyayı başbakanlığa göndermişler...

O günden bugüne yıllar geçti, durum ne kadar değişti bilmiyorum. Geçen yaz Küçükkuşluk'ta da daha ilk günlerde benzer hayal kırıklığını yaşamıştım; Kumla'daki yazlığı bana satan emlakçi gence "**Burada rahat kitap okuyabileceğim bir mekan var mı?**" diye sormuştum. Sadece B.Kumla'daki küçük bir parkı tarif edebilmişti. Oysa 1-2 kitabevi olmasına ve kitapçıya ilgi de gösterilmesine rağmen parkta başta 1-2 bayan dışında hiç kitap okuyana rastlamamıştım. Gerçeğin nedenini ancak sezon sonunda anlayabildim. Onu da anlatayım.

Fransız sosyolog Pierre Bourdieu insanların birbirleri üzerinde egemenlik kurmak için elde etmeye çalıştıkları sermayeyi ekonomik (maddi), toplumsal (sosyal) ve kültürel (eğitim yoluyla kazanılmış) sermaye olmak üzere üç türe ayırmıştı. Kültürel sermaye Bourdieu'ya göre kişinin entelektüel birikimidir. Bourdieu bunların pratikte yansıyan toplamına ise "**Simgesel Sermaye**" demişti. Tanımladığı başka bir ünlü kavramsa "**Simgesel Şiddet**"ti. Simgesel şiddet ise varolan düzenin (iktidarın) yeniden üretimi ve devamını sağlamak için uygulanan fakat fiziksel şiddet içermeyen baskı biçimi...

Birçok kitap okudum geçen yaz o parkta ve aynı banklar üzerinde. Oğuz Atay'ın "**Tutunamayanlar**"ını, Melih Cevdet Anday'ın "**Aylaklar**"ını, Demirtaş Ceyhun'un "**Entelektüel den Entel'e**"sini, Jean Paul Sartre'in, "**Aydımlar Üzerine**"sini, Yusuf Atılgan'ın "**Aylak Adam**"ını...

"Herkes bir köşeye oturmuş. Kimse kimseyi rahatsız etmiyor. Böyle kaç yer sayabilirsin bu şehirde?" (Oğuz Atay, Tutunamayanlar, 61.Baskı, s. 539)

"**Mikro Faşizm**" ya da Mahalle Baskısı, dışlama, zorlama, yaptırım amaçlı toplum içinde kendinden farklı kesimlere uygulanan baskı biçimlerini ifade ederler. Biz Şerif Mardin'in "mahalle baskısı" kavramını tartışmıştık konuşmuştu hep. 1981'de kullanılmış ilk kez mahalle baskısı kavramı "**Türkiye'de Din ve Laiklik**" adlı bir makalede... Oysa sıradan ya da mikro faşizm gerçeği de vardı... Sıradan faşizmin tarifini de Tanıl Bora Birikim dergisinde yapmış ilk defa. Bora ise sıradan faşizm kavramı yerine kullanarak günlük ilişkilerde kendini dışı vuran baskı şeklinin en tehlikelisi olduğunu belirtmişti. Bachmann Sorunsa-

lı'na (çekip gitme isteği) da adını veren şair yazar İnceborg Bacchman'ın üzerinde bilhassa durduğu kavramlardan birisidir mikro faşizm:

"Faşizm, atılan ilk bombalarla başlamaz, her gazetede üzerine bir şeyler yazılabilecek olan terörle de başlamaz. Faşizm, insanlar arasındaki ilişkilerde başlar, iki insan arasındaki ilişkide başlar... ve ben anlatmak istedim ki, savaş ve barış yoktur, hep savaş vardır..."

Daha önce de bir şeyler okumuştum hakkında Malina'nın... Sonra geçen yaz bu parkta romanın tamamını okudum... Yazlıktaki banklar üzerinde ve yanımda o parkın müdavimi olan sevimli bir kedinin eşliğinde. Sıradan faşizmi de bu sözlerle anlatıyordu Bachmann...

Bunlardan bilhassa niye bahsettim. Yukarıda anlatayım demiştim ya. Kumla'da gün içindeki programımın akışı pek değişmezdi. Sabah kahvaltısından sonra o gün okuyacağım kitabı çantama koyar evden çıkardım. Son durağım B.-Kumla Köyü. Genellikle önce köy kahvesinde ant çınarın yanındaki masalardan birisine oturur çay ve soda içerdim. Oradan da Ali Sevinç Parkı'na geçerdim. Her gün öğleüstü sıcakları bastırana kadar bu böyle sürer giderdi. Ta ki motosikletli birkaç gencin yanıma sokulup motor gürültüsüyle beni taciz etmesine kadar. Bu tacizler neyse ki sezon sonuna denk gelmiş oluyordu. İşte aynı parkta okuduğum Malina da böyle... Buna denk gelmişti. Küçükkuşluk için adeta seferberlik ilan eden belediyeler demek ki sıra Büyükkuşluk'a gelince es geçmişti...

**Biraz deniz kenarı biriktirdim,
sessizlik
biraz
rüzgara sözüm var.**
(İlhan Berk)

Çadırıyla gelen üniversiteli iki genci de o zaman tanıdım. Şık bir minik çadırın parçalarıyla ufak bir tatil kaçamağı yapmaya karar vermişler gibiydiler. İki arkadaş ya da iki kafadar. İki si de çekingendi. Baktım ki bu gençler zor durumda ben de hemen çemirledim ve çadırı kurmalarına yardım ettim. Sonunda çıka çıka bir çenge ortaya çıktı. Yani derme çatma bir çadır. Burak ile Şafak (ya da bana kendilerini öyle tanıttılar) inanın belki de hayatlarındaki en güzel 2 günlük tatili yaptılar orada. Ertesi gün parka geldiğimde denizde hem sohbet ediyor hem de birbirleriyle şakalaşıyorlardı.

Gençlik öyle bir yazdır ki

Ne yurt ne ev ne oda
Yalnızca gökyüzü
Yeter insana
(Haydar Ergülen)

Kumla'nın en güzel köşelerinden biri Ali Sevinç Parkı'nda oturmuş etrafı seyrederken pikniğe gelmiş çocuklardan biri eline konmuş bir böceği annesine gösteriyor; küçük çocuk avazı çıktığı kadar "böcek anne bak böcek" diye çığlık atarken benim de o anda sevinçle "böcek böcek" diye bağırışım geliyor... doğayı ne kadar seviyorum börtü böceğiyle... **"Hiç böcekten korkulur mu?"** diye bağırıyor yaşlı bir adam...

Çocuklar ve yaşlılar... Hele hele ki çocuklar... Küçükkumla onlara çok daha güzel... Biri bana bir balkondan tükürüp içeri kaçan afacan... Diğeri Annemle Küçükkumla'da dolaşırken belki de ikimizden birinin kafatasını yarıp geçecek 1 kg lık bir dirhemi pencereden sokağa fırlatan cinai bir vak'anın müsebbibi olacaktı yaramaz... Hepsî şaka gibi ama gerçek. Geçen yaz Kumla'da yaşadıklarımız inanın aslında biraz facia, biraz korku filmi gibiydi.

Bulut mu olsam,
gemi mi yoksa?
Balık mı olsam,
yosun mu yoksa?..
Ne o, ne o, ne o.
Deniz olunmalı, oğlum,
bulutuyla, gemisiyle, balığıyla, yosunuyla.
(Nazım Hikmet)

Gemlik-Narlı arası halk otobüsleri gider gelirler. Gemlik-Küçükkumla arası 8 km. dir Küçükkumla'dan ötesi Narlı arası da 8 km. Küçükkumla sahili topu topu 1-2 km. Geçen yaz ben de kafama estikçe değişiklik olur diye hepî topu 3-4 kez en fazla 15 km sahilde gidip geldim. 2'si Küçükkumla'dan Narlı'ya yaya olarak. Yöredeki ünlü dondurmacının Küçükkumla'dan sonraki bir şubesi de Narlı'da. Burada görevli genç bunu öğrenince şaşırıyor. Çünkü yol yürüyüş için müsait değil. Bana kalırsa Gemlik-Armutlu arasını da yürürüm. Tam 35 km. Ne var ki işte yol müsait değil. Küçükkumla ve Narlı sahilini boydan boya kaldırımla kaplatan belediye Küçükkumla-Narlı arasındaki güzergaha bir yaya yolu yapmayı akıl edememiş!

Gemlik ve Trilye'nin zeytinleri, Karacaali'de-

ki fıstık çamları ve Narlı'ya adını veren Nar yemişi... Narlı balıkçı barınağı ve deniz feneriyle de dikkat çeken bir balıkçı köyü idi. Şimdi yenilenen o görkemli camii minaresiyle de dikkati celbediyor, reklamı yapılan tesisle de. Peki bu şatafatlar niye? 9 Eylül 2011 tarihli Gemlik Körfez gazetesinde yayınlanan bir haberde yöredeki gazetecilerden Kadri Güler açıklıyor:

"Bu tesisin bulunduğu koyda özel yazlık konutlar var. İstanbul Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın da burada bir konutu var. Kadir Topbaş'ın orada olması, Oba Sitesi'nin bulunduğu bölgeye hizmetin de gelmesine kolaylık sağlamış. Topbaş'ın Narlı Köyü'ne de büyük yararları dokunmuş. Narlı Köyü'nün iskelesinin yapılması, yeni çeşme, sahil yolunun asfaltlanması Topbaş'ın yüzü suyu hürmetine yapıldığını sanıyorum."

Tesis denilen Karacaali'deki izci kampının hemen yanındaki bir koyun sosyal tesis adı altında otel yapılıp halka kapatılmasıydı. Yani Bursa Büyükşehir Belediyesinin Narlı'daki tesislerinden bahsediyorum. Günlüğü 80-100 liraya önceden rezerve edilen bir yerden sosyal tesis diye söz etmek mümkün olabilir miydi?

Son yılların en itici sloganlarından biri şu **"Cazibe merkezi olacak"** sloganı. Özellikle belediyeler çok sık kullanıyor bunu. Bırakın o yer cazibe merkezi olmasın ve doğal kalsın. Sizin cazip dediğiniz şey belki başka biri için öyle değildir; ya asfalt, ya cam, ya beton ya da demirdir. Gemlik'e bağlı Karacaali'deki İzcilik Kampı da cafe, restoran ve toplantı salonundan oluşan tatil köyüne dönüştürülüyormuş... Öte yandan büyükşehir belediyesi Bursalıların doğal güzelliklerden, denizden yararlanacağını iddia ederek 55 odalı 150 kişinin konaklayacağı **"ayrıcalıklı"** bir tatil köyü inşa ediyormuş!

Gemlik ilçesi ile arasında sadece 8 km. lik kısa bir mesafe olmasına rağmen Gemlik ile Kumla'nın ambiyansı çok farklıdır. Gemlik kendi sanayii için bir banliyösü iken Kumla Marmara Bölgesi'nin bir sayfiyesi hatta Ankaralısı, Eskişehirli için de bir tatil yeri sayılır. Kıyıları apartmanlarla çepeçevre çevrilince Kumla'daki bu yağmadan da kazançlı çıkanlar hanımağa dedikleri olmuş. Çünkü vakti zamanında erkek kardeşlerine zeytinlikler verilirken kıyıları taşlık, kumlu ve verimsiz diye çeyiz olarak kızlara taksim edilmiş.

Büyükkumla köyü ise deniz kıyısında olmasına rağmen denizle neredeyse iç içe. Ancak köyde günlük yaşam pek değişikliğe uğramamış. Birkaç (esnafa göre yaz 2) aylık yazlıkçı uğrağında

alışveriş canlanıyor, esnaf kazanıyor. Köylüler de bu kalabalıktan incir, zeytin ve zeytinyağı gibi yöresel ürünler satarak istifade ediyor. Balık satışını ufak kayıklarıyla sahilin uygun yerlerine yanaşarak bizzat kendileri yapıyor.

(3)

Küçükkumla köyü 3 km içeride demiştik. Bütün yaz boyu adını duyduğumuz köylerle bal-konumuzdan seyrettiğimiz zirvelere doğru kısa bir tur düzenlemek istiyoruz. İlk durağımız Küçükkumla köyü. Köylüler bizi iyi karşılıyor. Köy kahvesine oturuyoruz. Çaylarımızı yudumlarken ilk dikkatimizi çeken görmeye asmalar gibi alışık olmadığımız kivi ağacı. Meyveleri de gel beni ye dercesine tepemizden başımıza sarkıyor.

Köyde geleneksel Türk tipi eski evler ve oldukça gösterişli kubbeli eski bir hamam var. Bu yapı bana başka bir Rum köyü olan Özlüce'deki kaderine terk edilmiş kilise'yi anımsatıyor. Bence bu tip yapılar Vakıflar ya da devlet kurumları tarafından sadece onarılmalı tescil edilmeli ve sonra da köylülere teslim edilmelidir. Bir kültür merkezi olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyledim. Dernek, kooperatif, kahvehane, düğün salonu, okul, derslik, her ne için bir şekilde böylesi tarihi yapılar kullanılmalı ve yaşatılmalıydı. Ben eski evlerin fotoğraflarını çekerken Küçükkumla köyünde tanışıp konuştuğumuz bir köylü dertliydi: "**Sahili çok daraltiltar**" diyordu...

Tatil yörelerinde pek görmeye alışkın olunmayan ancak Kumla'da sezon boyunca sürdürülen bu inşaat çalışmaları bir şeye değdi mi peki? Sahildeki arazileri dönüm dönüm satmaktan öte. Kumsala yayılan şezlong ve çadırları kiraya vermekten başka... Belediye başka ne yapar?

Plajı satmak veya kiralamak denizi halktan soyutlamaktır. Kumsala yıllar önce oturtulmuş apartmanların alt katlarını adeta dalgalar ya-lıyor. Birinin bodrum penceresinden içeri göz attığımızda şaşıp kalırsınız. Güneşlenmek için kullanılması gereken kumsal bu binaların bodrum katlarına hapsedilmiş. Hem bu apartmanlarda yaşamak da büyük cesaret...

"Belli mi olur ne zaman değişeceği denizin."

(Semonides)

Köyden ayrılıyor. Zirveyi görebilmek için

mümkün oldukça nasıl ki dağdan uzaklaşmak gerekirse "Dağlara çıkmayan uzakları göremez" diyor ya bir Çin atasözü tepelere doğru uzanıyoruz. Tepelere uzanan dolambaçlı yol ise bitmek bilmiyor. Küçükkumla'dan yamaçlara doğru çıkıldıkça soğuğa pek dayanıklı olmayan zeytin ağaçlarının da seyrekleştiğini yerini makilere bıraktıklarını görüyorsunuz. Isı rakım yükseldikçe nispeten düşüyor ve hava birden birkaç derece soğuyor tabii. Zirveye ulaşıyoruz. İnsanlar buralara da el atmış birkaç tesis ve düzlük bir alanda meşelik içinde de bir piknik yeri var. Zirve seyir terası gibi. Aşağılara bakınca yazlıkçıların da zeytin ağaçlarının yetişmesine uygun ılıman bölgeleri ne kadar işgal ettiğini görüyorsunuz...

Eski filmlerdeki siyah beyaz fotoğraflardaki Gemlik'in ya da ortaçağdaki adıyla Kios ya da eski adıyla Gemlik'in güzelliğinden eser bırakılmamış. Gemlik'i güzelleştirmek adına betonlaştırılmak "**Gemlik'e doğru denizi göreceksin sakin şaşırma**" diyen Orhan Veli'ye nazire yapar-casına beton görüntüsü çıkarı vermektir karşınıza... Homeros "**sıvı altın**" dermiş ya zeytinyağına lime lime kesilmekte o altın damarlarımız... 1971 de çekilen "**Ah Bir Zengin Olsam**" cıvıl cıvıl renkleriyle eski evleriyle hayal perdesi gibi. 1962'de Gemlik'te de çekilmiş "**Gurbet Yolcuları**"nın manzarası eşliğindeki o dokunaklı "**Göçmen Kızı**" türküsünün sözleri geliveriyor aklıma:

**Ben bir göçmen kızı gördüm Tuna boyunda
Elinde bir besli kuzu hem kucağında**

**Doğru söyle göçmen kızı annen var mıdır
Ne annem var ne babam kalmışım öksüz
Sen bir öksüz ben bir garip alayım seni
Alayım da gizli yerde sarayım seni**

**Telgrafın tellerinden haber var mıdır
Ne haber var ne mektup kalmışım öksüz**

Memduh Ün, "**Sinemaların üzerindeki büyük afişlere 'fener' denirdi eskiden**" diyordu Pınar Tınaz Gürmen'e (Türk Sinema ustalarından Sinema Dersleri, İnkılab Kitabevi, 2006). İşte ben bu fenerlerden geçerken gördüm. Küçükkumla'da "Cinema Venüs" adında 1 tane sinema var. Başka birine daha rastlamadım. Olmamasından iyi, küçük ama şirin...

Günümüzde giderek tatil ve dinlenme gibi aktiviteler için geliştirilen sunum (konsept) oteller, kruvaziyer gemiler, butik oteller, tatil köyleri

ve benzerleri tatil anlayışlarını farklı konumlara taşıdı. Tatil artık deniz, güneş ve kumsaldan ibaret değil kimine göre. 3e dedikleri eğitim, eğlence ve heyecan gibi işlevler de aranıyor. Hem konfor hem de hizmet bekleniyor.

Rant değeri yüksek (alışveriş ve ticaret merkezlerine, eğitim kültür ve ulaşım olanakları gelişmiş bölgelere yakın) diye kullanım ömrü dolmadan yıkılan binalar ülke ekonomisine de sosyal ve ekonomik maliyetler yükler. "Demek elli yılda bir evler, kuşaklar ve anılar değişiyor. Yaşamak böylece al baştan mı ediyor? Hayır değişerek sürdürüyor kendisini." diyordu Melih Cevdet Anday (Aylaklar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1.Basım, s. 202).

Ne diyordu Yunan yazar Kozmas Politis, "**Zaman, eline geçen her şeyi mahveden gözün dönmüş insanoglunun yanında çaylak kalır.**" (Yitik Kentin Kırk Yılı, Belge Uluslar arası Yayıncılık, 1994, 2.Baskı, s.41) Ne yazık ki Türkiye ile gelişmiş dünya ülkeleri arasında kentleşme konusunda çok farklı bakış açısı bulunduğunu yazan iki köşe yazısı okumuştum. İlkin Oktay Akbal Cumhuriyet gazetesindeki köşesinde yazmıştır. Akbal'a göre Avrupa'da tarihsel doku korunuyor, kentler ise dışarıya doğru geliyordu. Ancak bizde tersineydi. Oray Eğin ise Akbal'dan yıllar sonra benzer konuyu ele alıyor İsrail'e Türkiye arasında bir karşılaştırma yapıyordu. Eğin'e göre İsrail'deki resmi binaların korunmuş eski yapılar olmasına karşılık çalışanların temiz giyimli insanlar oldukları vurgulanıyordu. Ancak bu da bizde tersineydi. Aslında her iki yazı tarihe ve insana verilen değer üstüne dikkat çekmek için kaleme alınmıştır. Bu iki yazıyı anımsayınca, son yıllarda yaşanan doğa katliamları ile ilgili haberleri okudukça insanın "inşaat fa-kültelerini kapatın, yerine tarım, deniz, orman okulları açın" diyese geliyordu...

Geçtiğimiz günlerden birinde yıkılıp yeniden yapılmakta olan Çevre ve Şehircilik Bursa İl Müdürlüğü'nün inşaatının yanından geçiyordum. Bir tarafta mesaisi biten işçiler toplanmış, mesaisini tamamlamış Yapı İşleri Müdürlüğü bürokratları da yollara dökülmüşlerdi. İster istemez gereksiz bulduğum yıkım ve mahalleyi duvar gibi kapatan yeni inşaat üzerine serzenişte bulunuyorum. Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü çalışanlardan biri konuşmamızı duymuş olacak ki bana bakıp gülümseyerek "Yenilemek iyidir" diyor. Yazık, kalan kısmını belki bahçeli lojmanları da yıkacaklarını da öğrenmiş oldum ondan. Birilerinin kazanç

elde etmesi için iş çıkarıldığını söyleyince de "Maliyetler bir türlü düşmedi." diyordu...

2016 yazında Kumla'dan Gemlik'e halk otobüsüyle dönüşüm sırasında bir vatandaşın çevrecilerle ilgili bir veyansınına da tanık olmuştum. Çevrecileri devletin işine karışmakla itham ederek yazlık konutlarda oturan vatandaşları kastederek şikayet etmeye hakları olmadığını ima ediyordu. Haklı mıydı tabi ki hayır çünkü o sıra yörede henüz maden faciasının acıları sürerken Soma Yırca'da temel geçim kaynağı zeytinliklere kurulması planlanan bir tesis için 6 bin tane asırlık zeytin ağacı bir gecede yerinden sökülüyordu...

Sadece Soma'da mı? Bodrum'da, Manisa'da, İskenderun'da, daha birçok yerde benzer şekilde zeytin ağacı katliamı sürüyordu...

Gemlik Körfezi boylu boyunca zeytinliklerle kaplı ve yemyeşildi bir zamanlar. Tabi ki (Gemlik Sungipek Fabrikası Asım Kocabıyık) üniversite yerleşkesine dönüşen kısım hariç bırakılırsa Gemlik'ten Kumsaz'a kadar olan bölge yıllar önceden fabrikalarla dolup taşmış sonra Serbest Ticaret Bölgesi olmuştu. Rıhtımına yanaşmak için açıklarda bekleyen konteynırlar ve diğer yük gemileri ise artık körfezin değişmeyen manzarasından bir parça.

Ne var ki denizin kuşları martılar, karabataklarla, tepelerde tek tük kalmış zeytinliklerle de olsa bütün çirkin ve düzensiz yanlarına rağmen körfez yine de doğaseverlere yazı ipe çektiği güzellikleri sunmaya devam ediyor. Siz bu satırları okuduğunuzda belki ben de balkonumdan zeytinlikleri sonra sahile yürüyüp denizi seyretmiş olacağım. Belki bu yıl, belki son defa...

**İnsan ayrılırken
fırlatmalı şapkasını denize,
içinde yaz boyu topladığı
deniz kabukları
ve gitmeli saçları uçuşarak rüzgârda,
kurduğu sofrayı sevgilisine,
devirmeli denize,
bardağında kalan şarabı dökmeli denize,
ekmeğini balıklara vermeli
ve denize bir damla kan katmalı,
bıçağını dalgalara saplamalı
ve salmalı sulara ayakkabılarını,
yürek, çapa ve haç
ve gitmeli saçları uçuşarak rüzgârda!
Döner gelir sonra.
Ne zaman?
Sorma.**

(Ingeborg Bachmann)

Kemirgen keder, kaplumbağa sabır
sargı bezinin altında bekleyen umut
üst üste çivilenmiş sallanırlar
incimizi parlatan bir trompetin ağzında
kaysın diye ekseni kara döngünün.

Caz sokağı ayaklandırır
kurşun bakışlı körleşeni bile
kötülük çekilir kenara
ezilmenin iç içe geçmiş
sarmal gölgelerini yutar kahkaha.

Arabalar artık kuyruklu piyano
elektrik direkleri saksafon
yanardağda demlenmiş seslerle dans eder
kalemlerin ve iğnelerin parmakları
bacalar dumanlarıyla.

İliklerimizde karınca yürüyüşü
kış gecesinin konyağını içmişiz sanki
ipeğine kan damlamış notaların tanrıçası
bulut yılanlarla kıvrılarak eser
sönsün diye acının mumu.

Desen: Oğuz Demir

ferhat işlek

yaz için okuma önerileri çocuk edebiyatı üzerinden “hayal parkı”na bir bakış denemesi

Çocuk edebiyatı, ister şiir olsun isterse öykü ya da roman, çocuklarda okuma alışkanlığı kazandırmak, dil gelişimine katkı sağlamak, barışçıl duygulara ve düşüncelere sahip olması için yazılır.

Çocuk edebiyatının hangi türü olursa olsun, çocukların çevresinden başlamalı. Yaşadıklarıyla, düşledikleriyle bir yakınlığı olmalı. Nefret içermezken özellikle de sevgi dilini geliştirecek, doğayla dostluk kurma becerisini kazandıracak özelliklere sahip olmalıdır. Çocuğun okuma sürecinde dikkat dağınıklığına yol açacak anlatımlardan da kaçınılmalıdır.

Çocuk edebiyatı konusunda yaklaşık son otuz yıldır hem yoğun tartışmalar yaşandı, hem de bu alanda üretim yapan yazar sayısında artışlar oldu. Gerek akademik çalışmalardan, gerekse bu alanda üretimde bulunan yazarların deneyimlerinden yola çıktığımızda, yaşadığımız gelişme süreci bizi yukarıda belirttiğim sonuçlara götürmektedir. Çünkü bu alanı çocuk gelişimi, çocuk psikolojisi ve davranış bilimlerinden ayrı düşünmek mümkün değil. Çocuğun kültürel çevresi ve toplumsallaşması ile duyum ve algıları, öğrenme düzeyleri gibi bilimsel konuların çocuk edebiyatı üzerine önemli etkileri olduğunu söyleyebiliriz.

Çocuklar için yazılan şiirler için de benzer şeyler açıklanabilir.

Çocuklar için yazılan şiirler, çocuğun duygularına bir şeyler katmalı, düşlerini

çoğaltmalı, sorgulama, yorumlama yeteneklerini geliştirmeli diyoruz. Ayrıca dildeki yalınlık, ilgiyi gözetme, yakın çevreyi esas alma gibi çok sayıda özellikleri içinde barındırma- lıdır diye de ekliyoruz.

Son yıllardaki çocuk edebiyatı türlerindeki üretim artışına paralel olarak, çocuk okur sayısının artması ilerisi için sevindiricidir. Her şeyden önce ileride yetişkin okur sayısında artış yaşanacaktır diye umutlanmak istiyoruz.

Daha öncesinde yazar arkadaşlarımdan adımı imzalayıp verdikleri çok sayıda çocuklar için yazdıkları kitaplar oldu. Bunlar üzerinde bazıları için değerlendirme yazıları da yazmıştım.

Yakın zamanda Hülya Deniz Ünal arkadaşımızın çocuk şiirlerinden oluşan bir kitabı yayınlandı. Kendisiyle Vefa İstasyonu projesinde ortak çabalarımız oldu. Böylece birbirimizi daha yakından tanıma olanağı bulmuş olduk.

Hülya Deniz Ünal'ın şiirleri ve düzyazıları; Pencere, Dize, Ünlem, Broy, Denizsuyukasesi, Hayâl, Eliz, Akköy, Şiir, Varlık, Cumhuriyet Kitap gibi çok sayıda dergilerinde yayımlandı. Pencere, Alaz, Cazkedisi dergilerinin de yayın kurullarında görev aldı.

Şu anda Türkiye Yazarlar Sendikası İzmir Temsilcisi olan Hülya Deniz Ünal, yukarıda belirttiğim İzmir'deki "Vefa İstasyonu" projesinin dışında "Genç şairlerden usta şairlere mektup" adı verilen projeyi de hayata geçirdi.

Hülya Deniz Ünal'ın İlk şiir kitabı "Hayatın Yerine Harfler" adıyla 2004 yılında yayınlandı. Bunu "Su Yalınlığı" "Denizkabağı", ve "Ağaçlar Kitabı" izledi.

Son çalışması ise çocuk şiirlerinden oluşan "HAYALPARKI" adını taşıyor. "Hayal Parkı"nda çocuk sevgisini çiçek parklarıyla, su parklarıyla ve lunaparklarla buluşturuyor. Böyle olunca da kitabın sayfaları şenlikli bir durum alıyor. Gökyüzünü ve yeryüzünü çocukların oyun alanı yapıyor.

Hülya Deniz Ünal, iyi yetişmiş çağdaş çocuklar sayesinde bu ülkenin iyi bir geleceğe sahip olacağını düşünüyor. Kitabın başlangıcında "Sevgili torunum Barış'a ve dünyanın bütün çocuklarına..."demesi de bundan.

Ünal'ın şiire yaklaşımını ise daha öncesinde yaptığı söyleşilerden biliyorum.

O,"şiirin kendisine göre bir evreni var" diyor.

"Verili dil değil imgelerden oluşan bir dili bulunmaktadır ve başka bir görüntüsü vardır şiirin. Ruh dünyanı, olabileni, olabileceğini, umutlarını, beklentilerini görürsün orada" diye de ekliyor.

Nitelikli şiir yazma yolunun çok okumaktan geçtiğini belirten Ünal, bu temiz işçilikte kendisini hep öğrenci olarak görmektedir. Şiirsiz bir yaşamı ise verimsiz, kuru bir yaşam olarak değerlendiriyor.

İlk kitabı 2004 yılında yayınlanır ama o tarihe kadar çok okur Hülya Deniz Ünal. İlk şiirleri dergilerde yayınlanmaya başladık-tan sonra karar verir kitap çıkarmaya...

Doğayla konuşur gibi yazdığı şiirlerinde arı, duru bir dili seçer. Her bahar doğanın uyanışıyla birlikte bir dize alır düşer yollara. Ona göre bildiği tek mükemmel doğadır.

Suya, toprağa, ağaca, çiçeklere, kuşlara çok özel davranır ve bunları şiirlerine yansıtır. Bir şiir ormanında yazar dizelerini.

Hayal Parkı'nda, çocuğun doğaya daha yakından ilgi uyandırması için çabası olduğu görülmektedir.

Kitap, çocuğun dünyasında yer alan, salıncak, tahterevalli ve kaydırakla başlamış. Konuşma unsurlarına da yer vermesi bu üç şiirin zevkle okunmasını sağlamış.

"Hızım çiçekler açar/Gökyüzüne doğru",- "Ayşe, Fatma, Ali haydi çıkın üstüme/Kaydırayım sizi masallardan bahçeye" dizelerinde olduğu gibi çocukların salıncaklara bindiğinde, ya da kaydıraklardan kaydığında duyduğu heyecan ve yaşadıkları tatlı anlar yansıtılmış.

Burada çocuğun hiç unutamayacağı, düşlerine kazıyacağı dize "kaydırayım sizi masalardan bahçeye" olacaktır.

Doğrudan hayal gücüne yönelen başka dizeler de var."Bir dudak olsun dünya/Öpsün yanaklarınızdan","Dili köpürttüm söz çıktı/Maviyi köpürttüm dalga","Pamuklardan helva dersem/İslanmak erimek demek",-

Güneşe haber vermeyin/Kardan adam bize geldi" gibi...

Şiirlerinde çocukların sözcük dağarcığının da gözetildiğini görüyoruz. Dizelerin kısa tutulması da bilinçli yapılan doğru bir seçim.

"Te-rlesinler üstümde/Metalden yapılsam da/Üşümesinler yine", örneğinde olduğu gibi tahterevalliye canlandırıp konuşuran şiir dizelerini çocuklar çok seveceklerdir.

Yine çocukların çok seveceği, denizin sevince masmavi olması, bitkilerin bulutlara uzanması, umutların yeşile dönüşmesi, martların kanat çırpışı, gözkapaklarına konan kuş gibi doğayla birlikte doğanın güzelliklerini duyumsatan çok sayıda betimlemeler bulunmaktadır.

Kitabın "Çiçek parkı" bölümündeki Nergis, Papatya, Aslanagzı ve Gül şiirleri doğrudan doğadan yansımaları içeriyor."Misler gibi koksun ülke" dediği "Gül" şiiri diğerlerinden farklı olarak yurt ve halk sevgisiyle ilgili bir çağrışım içinde:

"Gel bebeğim/Bize gidelim/Yanağında açsın renkler/Yüzümüze gül/Aklımıza gül/Masamıza, kalbimize/Odamıza, evimize/ HALKIMIZA GÜL"

Hayal Parkı'ndaki çocuklar neler yapıyorlar dersiniz; onlar salıncaklarda rüzgâr gibi olmak için sırtlarından itilmeyi bekliyorlar; ya da ışıklı bir şehirde içlerindeki şarkılarla atlıkarıncadalar, dönme dolaptalar. Kimi zaman gondoldalar, kimi zaman çarpışan arabada.

Bulutlardaki, düşlerdeki, sevgideki, anne kucağındaki çocuklar ise Çiçek parkı'ndaki nergisler, papatyalar kadar mutlu. Şiirleşen çocuklarla mutlu bir dünyanın düşü sarıveriyor her yanımızı.

Çocukların kolayca ezberlerinde tutacakları, her çocukta var olan ritim duygusuna yakınlığı, betimlemelerin çocukların yaş seviyesine uygunluğu ve çocukların bilişsel düzeyini geliştirici özellikleriyle doğrusu iyi bir çalışma olmuş Hayal Parkı.

Bu yönüyle çocukların düş gücüne denk düşen bir söylemi yakalamış olan Hülya Deniz Ünal, her biri sevgi dizelerinden oluşan şiirleriyle gelecekte çocuk şiiri deyince ilk akla gelen yazarlardan biri olacağı benziyor.

huzur cinayeti

c. hakkı zariç

Kemerle döven babalar gecenin buğusundan korkar
Derin nefes iyi gelir siyaha ve kuşkuya

İnsan nerede vurulmuyor ki...

Öyle

Kırık porselene sıçrayan kan gibi taze dikiş izleri
İhmalden yargılansam yadırgamam takvimleri
Çıplak elle dövüşecek kadar cesareti yok kimsenin
Bundan dağınık ev içleri, yataklarında uykunun üşüyor düşleri
Yol ortasında yangını seven ceset gibiyiz, notada kül izleri
Katlimizde atların hırçın adımları, mülkümüz yağmur
Denize döküldük su yaktı ilk hedefi, kan sıcaklığı saklı ahşapta
Şapkalı beyler, rugan ayakkabılar, kol düğmeleri
O aşırı beyaz adamlar sızlatıyor şarkıları. Ne huzur
ne el ele tutma kaygısı imbatta. Naylon bir bakışa emanet
zurna peşrevi. Yalnızlık elma şekeri, fes'in vasiyetinde mühür.
Gözü bağlı olana kılıç çekme cesareti saklı içimizde
Hayli Cizre, hayli Sur, hayli dağlar kimliğimiz
Merhametle seviştik. Cinayetten önce yatağı toplayalım!..

Desen: Azime Akbaş Yazıcı

Oğuz Tümbaş ve İnce Odasına Sığırdığı Dünya:

-50 yılı aşkın bir süredir edebiyatla uğraşıyorsunuz. Bu da edebiyata verilmiş bir yaşam demek. Beşi şiir olmak üzere yedi kitabınız var. Az yayımlayan biri olduğunuz görülüyor. Az olan kıymetlidir. Neden bu kadar az yazdınız ve edebiyat serüveninizden bahseder misiniz?

Sevgili Hülya edebiyatla, hele ki şiirle tanışlığımın, dostluğumun, varlığımın başlangıç yılını 1965 olarak başlatırsam, 50 yılı da iki aşmışım demek ki... Bu da bir ömür. İyi ki buluşmuşum şiirle, iyi ki buluşmuşum sanata, yazına derim, kendimi kutlarım. Bugün de beni ayakta tutan, dünyayı varsıllaştıran, yaşama sevincim olan, dostlarımla buluşturan, dostluklar çoğaltmama aracı olan şiire, yazıya teşekkür ederim.

Bunca yıllık yazın yaşamı bulunan birinin yedi kitapla bugüne gelmesi, dediğin gibi az sayılır. Ne var ki, gençlik yıllarımda kitaplaşmayı hiç düşünmedim. Dergi çıkardığım, sorumluluk aldığım yıllarda da kendimi yeterli görmedim, aman bir kitabım olsun, tanıyanım artsın, havamı atayım diye bir derdim olmadı. Böyle bir kolaycılığa girmeyi de kendime yediremedim.

İlk kitabım yayımlandığında 54 yaşındaydım. Neredeyse 20 yıllık bir kopukluk yaşamıştım şiirde. İzmir'de yeniden yazma eylemine girişirken, ancak kendimi toparlamaya başladım, üretmek için kolları sıvadım. İlk kitabım Yürek Söylencesi, şiire yeni başlamışların acemiliği, telaşıyla 1998'de çıktı. Yetersizdi, eksikti, ürkekti,

çekingendi, küşümlüydü!

Ancak bir yerden girmem gerektiğini, geçmişinde deneyimler yaşamış "eski bir genç şair" olduğumu anımsamanın, onu devinime geçirmenin zamanının geldiğini, gerekli olduğunu düşündüm, ilk kitabımı yayımlama cesaretini gösterdim!

Aslında çok yazıp karalayıp yırtıp attıklarım oldu. Beğenmedim, eksik buldum, kendime kızdım, eleştirdim. Daha az yazmak, daha iyisini yazmak mıydı amacım? O arayış içinde oldum hep. Ancak daha iyisini yazdım deme hakkını kendimde göremedim hiç.

-Gazetecilik mezunusunuz. Habercilik, gazetecilik yaptınız yıllarca. TRT'de çalıştınız ve "Kitap Köşesi" programı yaptınız uzun bir süre. Şimdi de 9 Eylül Gazetesinde yazılarınızla devam ediyorsunuz kitaplara dokunmaya. Mesleğinizin yazdıklarınıza etkisi olmuştur mutlaka. Bu kadar çok kitapla yolculuk, yaşamınızı zenginleştiriyor olsa gerek. Yazma eyleminizi nasıl etkiliyor bu durum ve bugünkü edebiyat ortamını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Heves ettiğim bir okulu seçtim, 1970'de orayı bitirdim. O sıralarda masa başı memuruydum Milli Eğitim'de. Ne ki bir süre sonra bu masa başı işi beni sıkımsamaya başladı. TRT'ye geçtim 1974'te. Heyecanı, devinimi, kent ve insan tanıma, olaylar içinde yaşama heyecanı yaşadığım habercilik görevi Ankara'da, Diyarbakır'da, İzmir'de sürdü. İlk şiir kitabımda da yer alan şiirler çıktı az da olsa.

TRT'deki habercilik görevim gereği çok yer

gezdim; şiirden kopuk kaldığım yıllara denk geldi; sığağı sığağına yazmadım. Ancak daha sonra yeniden yazmaya başladığımda kimi kentler, olaylar, insanlar bir yerlerden girdi şiirime.

Şiir yaşanan, paylaşılan olayların, devimlerin de tanıdığıdır kimi zaman.

TRT'de hazırladığım minik Kitap Köşesi'ni şimdi özlemle anıyor ve arıyorum. Ne çok kitapla, insanla birikmişim, mutluluğumu katlıyor onlar. Ne ki Kurumun bugün geldiği durumu gördükçe içim acıyor.

Şimdi bir yıldan bu yana 9 Eylül Gazetesi'ndeki köşemde sanata, yazına, kitaba değgin yazılarla kendimce sorumluluğu olan yazma eylemimi sürdürüyorum.

Çok sayıda edebiyat-sanat dergisi yayımlanıyor, fanzinler, yeni anlayış ve içerikte, magazin boyutu da olan büyük boy dergiler... Kitaplardaki nicel artışı da göz ardı etmemek gerek. Bunca kitapla yolculuk kuşkusuz yazma eylemini etkilemez olur mu... İyi kitapları okudukça, kuşkusuz gönülüm, ruhum, duygum varsıllaşılıyor. Kucaklayasım geliyor onları. İyi şeyler olsun, geleceğe kalsın, gelecek kuşakları da kuşatsın, donatsın istiyorum.

Niteliksel bağlamda edebiyat ortamı var mı? Ona kesin evet demek olanaklı değil. Bir kopukluk, sevgisizlik, bencillik, savrukluk, dağınıklık da görüyorum ben. Oysa anlamı, içeriği varsıl olan edebiyatın, edebiyatla uğraşanların daha iyi işler kotarması, örgütlü olması, örgütüne sahip çıkması, üretmesi gerekli diyorum.

-Gaziantep doğumlusunuz. Ve "Kent Kültürüne Katkı Büyük Ödülü" verildi size. Bir kente nerelerden girilir? Şiirde ve yazıda mekânın, mekânların önemi nedir size göre?

Gaziantep, doğduğum "sular yurdu" kasabam Oğuzeli... Ömer Asım, Onat Kutlar, Ülkü Tamer, Cahit Tanyol, Lütfiye Aydın, Ahmet Ümit, Ozan Telli, Celal Soycan... gibi yazın ve sanat insanlarını da bağrından çıkarmış bir kentin çocuğu olmak anlamlı, önemli gelir bana.

Yıllar sonra 2010'da "Kent Kültürüne Katkı Büyük Ödülü"nü almayı da değerli bulurum.

Bir kente girmek, kentlilik bilinci oluşturmak, sorumluluk duymak, kentle, kent insanıyla yaşamak, sanatına, kültürüne, yaşamsal alanına katılmak elbette çok önemli. Özellikle çocukluk, yeni yetişme, gençlik dönemlerimi yaşadığım, anılar bağlamında, özlemin geriye dönüşleriyle kentime, kasabama, doğduğum yere girmeye çalıştım. Şiir kitaplarımda, Oğuz'ca Yolculuk'ta şiirlerim ve yazılarımla, anlatılarımla kentimin geçmişteki özel ve özge anlarına dokunmadan geçemiyorum.

Yaşanılan yerlerin, mekânların şiire yansımalarını doğal buluyorum elbette. Kimi şairler bunu çok daha başarılı biçimde yansıttılar şiirlerinde. Bir yerde uzun süre kalmışsanız ya da o yerden geçmişseniz bile izler edinmiş, kazanımlarınız olmuştur mutlaka. Bir biçimde şiir çağırır o yeri, anlattırır kendini. O yerin dokusu, kokusu, eşyaları, oluşumları...

-Son kitabınız "Dingin Sözler Avlusu" geldiğiniz noktayı imliyor bence. Aynı kitapta "Şiirgiller" diye çok hoş bir bölüm var. Adeta edebiyat tarihine not düşmüşsünüz dizele rinizle... Şiirgillerden olmak, Şiirgillerle olmak nasıl bir duygu ve durum?

Yaşam devingenlik ister. Dinginlik sanırım yıllarla, yaşanmışlıklarla kazanılan bir süreç. Şiirgiller, geçmişte yaşadıklarımızdan, kasaba geleneğinden, sıcaklığından gelen bir duyarlılıkla ulaştırdı beni Şiirgillere.

Şiiri, şairi bir komşuluk, aile ortamı gibi düşündüm. Bunca yıl şiire olan sıcaklığımı, dostluğumu bu dizelerle paylaşmak istedim. Geriye dönüşlerimden kentime, kasabama, komşularıma, çocukluk anılarıma bir yolculuk; eh şiirgiller de benim evim, komşularım, sevdiklerim, andıklarım olsun istedim. Bir çağrışım... Ben de şiirgillerin içinde gönüllü yıpranmayan eski bir çocuğum işte!

Şiirgillerde olmak, şiirgillere konuk gitmek, şiirin havasını solumak, kokusunu içine çekmek, tadını almak gibi bir şey. Kendimi şimdi de şiirgillerde, şairgillerde Hülyagillerde konuk gibi duyumsuyorum. Aman ne güzel!

-Şiirlerinizde gizli anlamlar var mıdır? Sorusuna Amerikalı şair John Ashbery" Hayır, yoksa okura onu bulabilme şansını vermiş olurum" diyor. Siz bu konuda nerede duruyorsunuz?

Gizli anlamlar yükledim bugüne dek şiirlerime. Şiiri zora sokmadım. Ancak salt anlamlar yükleyeceğim diye de bir çabam olmadı. Kendime, kendi evrenimde, kendi sesimle anlaşılır olmak, okurla sade dille söyleşmek, gönlümü açmak, paylaşmak, sağlıklı iletişim kurmak için savsız, kuruntusuz şiirin kapsını açık tuttum. Bunu ne kadar başardım bilemem; ancak beni tanıyanlar, okuyanlardan alırım karşılığını, yanıtını.

Şiir ne kendini kolayca ele versin, ne de bilmece çözdürür gibi zora soksun okurunu. Yerini, konumunu, düzeyini, şiirliğini bilsin yeter!

-Yazdığıyla yaşadığı örtüşen, eylediğiyle söylediği birbiriyle çelişmeyen insanlar gittikçe azalıyor. Siz de bunlardan birisiniz." Şairin hayatı şiire dahil". Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Yazdığım, yaşamımla örtüşebiliyorsam ne mutlu bana. Hele bunu senin gibi dost bir şairden duymak da bir başka güzel. Bak şimdi ne güzel.

Bir şairin, yazarın duruşu, davranışı, bakışı, ilişkileri yazdıklarıyla da çelişmiyorsa, bu samimiyeti yansıtabiliyorsa, bunun okura ve insana saygıdan kaynaklandığını düşünürüm. Bu sorumluluğu taşımalıdır da yazın emekçisi insan.

Kendisi olabilmek, yüzünü eskitmek ve eksitmek, içtenlikli duruş sergilemek, yaptıklarıyla çelişmeyen bir yapı oluşturmak... Bunu ne denli başardığımı bilemem ama bunun böyle olmasını da önemsiyorum.

İnanırım "şairin hayatı şiire dahil" sözüne. Şair ki kırılmanın, inceliğin, duyarlığın, aşkın, sevdanın, yaşadıklarının en soylu sözcüsüdür, emekçisidir. Eh bu durumda şairin hayatının şiire katılmaması mümkün mü sevgili Hülya?

-Şair, yazar, gazeteci sıfatlarını çıkarsak. Oğuz Tümbaş nasıl biridir, normal bir günde neler yapar, nasıl vakit geçirir. Bir gününüzü anlatır mısınız bize?

Alçakgönüllü davranmayacağım; şairliğim, yazarlığım ne durumdadır, nasıldır bilirim. Kendimi olduğumdan fazla göstermeyi, abartmayı sevmem. Böbürlenem, kabarmam, bilgiçlik taslamam.Çizgimin ne olduğunun ayırımındayım. Özeleştiri yaparım.

Emekli bir devlet memuruyum; ama emekli olduğumdan bu yana da günü nasıl geçireceğim diye endişem, korkum, kaygım olmadı. Günü dolu dolu yaşamak isterim.

Erken kalkmayı severim. Hele yazın gündüzü daha uzun, daha aydınlık, daha kalabalık geçirmek ömrümü uzatıyor gibi gelir bana. Çevremdeki ağaçlardan gelen kuş sesleri, gülüşen güller, yapraklar güçlendirir gönlümü, umutlandırır.

Sonrasında kitaplığımda alırım soluğu. Biraz kitap karıştırırım. Bir iki dize okurum bana sevgiyle, dostlukla bakan şiir kitaplarından. Rahatlarım. Yetişmesi gereken bir yazım varsa, biraz da ona çalışırım.

Gün içinde dostlarımla buluşmak, söyleşmek, kucaklaşmak da günüme anlam katar, sevinç katar.

Yalnızlık da benim dostumdur. Şikâyet etmem yalnız kalmaktan. Evde yalnızsam, kitaplarımla, şiirlerimle, yazılarımla, anılarımla ne çok kalabalık olurum bir bilsen.

Akşam vaktini de bir güzel değerlendiririm; hazırladığım mezelerle bir iki kadeh parlatmak, ayrı bir keyif verir bana. Telefonla aradığım dost seslerini de katarım bu keyfime.

- Bu söyleşiyi siz yapıyor olsaydınız son olarak ne sormak isterdiniz kendinize?

Yeniden dünyaya gelseydin ne olmak değil de ne yapmak isterdin diye sorardım belki de. Yanıtım da sanırım iyi ki yaşamımı güzel eyleyen, var eden, donatan şiir var, yazı var, kitap var, edebiyat dostları var olurdu. Yine aynı uğraşları kendime dert edinirdim diyesim gelir.

■ ■ ■ ■ ■
beytullah kılıç

“beni o uysal kuyuda unutmuyacaktın”* Üzerine Emin Kaya ile Söyleşi

Şair Emin Kaya, "beni o uysal kuyuda unutmuyacaktın" ile geçtiğimiz günlerde KEGEV Özel Ödülüne değer görüldü. Dize çevirdiği suların lisanında, "akis" i kuyuların dışına taşan "beni o uysal kuyuda unutmuyacaktın" üzerine şairimizle söyleştik:

"(...)herkesin bildiği bir sondan söz edecekti sonundan başlayarak hikâyesine(...)"

Beytullah KILIÇ: *Bir öykünün sonuna yetmişmiş olmanın hissiyle giriş yapıyoruz "beni o uysal kuyuda unutmuyacaktın" a. Yaşanıp bitenlerin ardına söylenmiş bir tat buluyoruz dizelerde. Bu noktadan hareketle şiiri doğuran o "uysal kuyu"yu bir de şairinden dinleyebilir miyiz?*

Emin KAYA: Stéphane Mallarmé "Hayattaki her şey bir gün kitap olmak için vardır" der. Söyleyecek sözünüzün olması için sözcükler biriktirmelisiniz. Biriktirdiğiniz sözcükleri şiire evirecek imgelelerin avcılığına çıkmalısınız. Bunun için de yaşamın bütün kullarlarında size ait ayak izlerinizin olması lazım. Geçtiğiniz sokaklarda, caddelerde soluğunuz hissedilmeli. Yaşamışlıklarınız olmalı, yarım kalmış, tamamlanmamış, hiç başlanılmamış yaşamışlıklar yahut tanık olduğunuz yaşantılar. "beni o uysal kuyuda unutmuyacaktın" da böyle toplamlar kitabı olarak çıktı. Ama hemen çıkmadı. Yavaş yavaş çıktı. Naz etti. Yer

yer acıttı. Huzursuz etti. Uykusuz bıraktı. Bazen dizeler kağıda aksın diye alışık olmadığım halde tütüne sarıldım. Kendimi içerken buldum. Ama şimdi dönüp baktığımda iyi ki acıtılmış, iyi ki huzursuz etmiş diyorum. Başka türlü canımın zehri akmayacaktı çünkü.

"(...)yılanbalığı yılıydı kıvrıldı bir yılan gibi nileteğimin içinden karşıyı geçti musa işedim sonra boğuldu ra tatlıydı intikam!"(s.54)

B.K. : *Zaman kavramını tanımlarken büyük hesaplaşmalar üzerine kurulu bir takvim kullandığımız görülüyor. Zalimlerin helakını adalet algısına perçinlemeniz dikkat çekici. Şiire bu konuda bir görev yüklediğinizi söylemek yanlış olur mu?*

E.K. : Büyük hesaplaşmalar için zaman kaygınız olmamalı, geniş bir zamana yaymalısınız ki hesaplaşmanız da o kadar görkemli olsun. Bunun için zaman göstergesi olan takvimlerden daha farklı bir takvime ihtiyaç duydum. On iki hayvan takvimindeki yıllara ilave olarak zamanı çoğaltmak adına yeni yıllar ekledim. Zamanı genişlettim. Hesaplaşmayı böylece öfkeden, intikam duygusundan arındırarak adaletli kılmaya çalıştım.

Şiire yüklediğim göreve gelince; İnsanoğlunun yeryüzündeki serüveni sanat sayesinde akıcı ve anlaşılır oluyor. Şiir de diğer bütün sanat dalları gibi bir huzursuzluğun, iç veya dış hesaplaşmanın sonucu olarak ortaya çıkıyor. Yaşadığınız çağda şahit olduğunuz veya uğra-

dığınız haksızlığa ve zulme seyirci kalmamak, tepki göstermek adına sanatçı elindeki enstrümanları kullanmak ister. Şair için de bu şiirdir.

B.K. : "(...) *taraçasında otur çiçeklendirdiğin bahçenin/ parmağın yumuşacık gezin sin nergisin tekinde(...)*" İlk bölümde kurulan "sen-ben" dili sonraki bölümlerde daha toplumsal bir şiveye evriliyor. Bu farklılık yazıldığı dönemlerin -yılların- farklı olmasından mı kaynaklanıyor yoksa Emin Kaya şiiri okura farklı suların türküsünü aynı anda mı tattırıyor?

E. K. : Hiçbir şiirimi bir oturuşta yazıp bitirememişimdir. İlk bir mısra, bir çağrışım veya imge olarak gelip beni rahatsız etmeye başlar. Sonrasında da oturup üzerinde çalışırım. Bu çalışma süresi bazen kısa bazen de uzun soluklu olabiliyor. Şiirlerin bendeki yazılma dönemleri farklılık gösterebiliyor. Kitap üç bölümden oluşuyor. İlk bölümde dediğin gibi daha çok sen-ben dili hakim. Şiirler lirik bir duyguya sahip. İkinci bölümdeki şiirler ise toplumsal bir durumun refleksi olarak yazıldı. Dili biraz daha sert ve isyancıdır. Toplum içinde yaşanan adaletsizliklere ve dramalara karşı duruş şiirleridir.

"(...) *bazen su şeklinde görüyorum diyecekti(...)*"(s.12)

"(...) *su yüzünde salınımsız sakın iki yaprak(...)*"(s.16)

"(...) *mari bir suyun yatağını değiştirir gibi(...)*"(s.19)

"(...) *üfledim kâğıttan gemiler için suyun ezberine(...)*"(s.25)

"(...) *ey! çıktığım yollarda tökezleyen ırmaklar(...)*"(s.45)

"(...) *anne geride su döküyor oğluna(...)*"(s.63)

...

B.K. : Şiirinizin su metaforuyla olan dansı kitap boyunca devam ediyor. Kitabın ismi de suyu zamansız bir kuytuya saklayan "kuyu" kavramıyla oluşturulmuş. "(...) *deniz aksanına yabancı dilimle(...)*"(s.17) dizesi ise bir yoksunluğun sitemine eğilmiş. Emin Kaya şiirinin su metaforuyla olan bağını şairimiz nasıl açıklar? "beni o uysal kuyuda unutm-

yacaktın" bir yoksunluğun şiiri midir yoksa suyun başka suretlerini şiirde bir imaj olarak mı kullanmıştır şairimiz?

E.K. : Benim denizle tanışmam çok sonraları oldu. Üniversiteyi kazanıp Çanakkale'ye gittiğim zaman denizi ve o koca koca gemileri gördüm. Büyülü bir ilk karşılaşmayı.

Şairlerin bazı sözcükleri vardır. Şiirlerinde kullanmaktan keyif aldıkları, onlarla özdeşleşmiş sözcükler. Siz o şiire baktığınızda şiirdeki sözcükler şairini hemen ele verir. Benim de kullanmaktan keyif aldığım sözcüklerdendir su. Su sözcüğü bana saflığı, samimiyeti, yeneden doğuşu, hareketi, bir yere ait olmamayı ama gittiği yerlere de kendinden bir renk katmayı hatırlatır. Yaşadığım bu bozkır coğrafyanın da suyu hatırlamama etkisini yadsıyamam. "Denize yabancı aksanıyla" dizesinde bu gerçeği vurgulamaya çalıştım. Ayrıca bulunduğum coğrafyada su ile ilgili mitlerin çoğulluğu şiirime ister istemez "su"yu dahil etti.

B.K. : "(...) *dehlizlerime soktuğum şiş*

hiçbir tekkeye derviş kılmıyor beni

oysa dilim yunus'un tomruğu gibi de düz(...)"(s.16)

Kitabınızda kullandığımız dil ve imgeler deyim yerindeyse "Yunus'un süt dişleri" gibi... *Di-li aşka başarıyla eyleyen imgeler, şiiri somutlama konusunda oldukça vurucu. Şiirdeki bu duruluğu Emin Kaya şiirine miras bırakanlar kimlerdir? Emin Kaya bu şiir dilini nasıl bir yaşantıdan, hangi ustaların tarlasından hasat etti şiire?*

E.K. : Öncelikle bu güzel tespitlerin için teşekkür ederim. Şiirimin vücut bulmasında çocukluğumda babamdan dinlediğim masalların ve şiirsel anlatımlarının katkısı muhakkak oldu. Ayrıca branşım gereğim Türk Halk Edebiyatı, klasik ve modern edebiyata çalıştım. Edinmiş olduğum bu birikimler şiir dilime de yansıdı. Yunus Emre'nin tasavvufi boyutu, Daldaloğlu, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan'ın gür söylemleri şiirime kan bağışında bulundu.

"(...) *-ki ben rab'ım*

yani yunus'u kristal bir iğneyle

denizde yüzdüren

pelür bir çarmıhta isa'yı magdalalıyla uluyan

göğün sapanıyla davut'a taş attıran rab

bilmesem de olur-(...)"(s.54)

B.K. : *İnsanlığın uzak geçmişinden bir noktaya dikkat kesilirken, birden bilinç değişti-riyorsunuz dizelerde. Şiirin "göz"lerini kendi içinize çeviriyorsunuz. Ruhunuzun huzur bulacağı bir zaman-mekân birleşeni aramaya koyuluyor şiiriniz. Elinizdeki pamuktan değnekle çocukluk mitini kurcalıyorsunuz sık sık. Sizi bu arayışa iten huzursuzlukların kaynağı nedir diye sorsam..? Dizeyi rahatsız eden vicdan katmanları nerelere dokunuyor Emin Kaya şiirinde?*

E. K. : Ortadoğu coğrafyası bin yıllardır din savaşları vermekte. Peygamberler, kitaplar, yasalar değiştiği halde insanın acısı dinmemiş. Aksine daha da katmerli bir hal almıştır. İnancı yüzünden nice insan ölmekte, öldürülmekte çeşitli eziyet ve zulümlere uğramaktadır. Bu huzursuzluğun kaynağını kurutmak adına elimdeki şiiri gücüm yettiğince kullanmaya çalıştım. Evet, yaşadığımız coğrafya insanı huzursuz eden, sürekli tetikte tutan bir ruh haline sahip. Yaşama sevincini iliklerinize kadar hissetmeniz pek mümkün olmuyor. Ben de bu huzursuzluğun nedenlerinden biri olarak din kavramını görüyorum. İnsan ne zaman ki dindar olmaya başladı işte o zaman huzursuzluklar ve çatışmalar baş gösterdi. Ben de huzur bulma adına hepten ret etme çabasına giriştim.

B.K. : *Bir meslektaşınız olarak soruyorum bu soruyu: Öğretmen-egitimci- olmanın şiirde artıları ve eksileri sizce nedir? Bu soruya bağlı olarak, şiiri ve daha genel tanımıyla edebiyatı yeni neslin gönlündeki hakkı olan tahta yeniden oturtmak konusunda bize ne-ler söylemek istersiniz? Hâlâ umut var mı?*

E. K. : Elbette Türkçe öğretmeni olmamın şiirime katkısı olmuştur. Genelde edebiyatın özelde ise şiirin teknik bilgisini öğrenmek okuduğum bölüm sayesinde oldu. Klasik ve modern şiiri bilmek, dönem geçişlerinde şiirde görülen farklılıkları, evrilmeleri karşılaştırabilmek şiirimi zenginleştirdi. Ama şöyle bir dezavantajımı da yaşadım: Şiir belli bir matematik formülüne göre yazılmıyor. Şiir yazarken aklı serbest bırakmak lazım. Kalp önde olmalı. Akıl öne aldığı anda şiire sınırlar çizmeye başlıyoruz. Bu da şiirin

doğumunu sakata uğrattıyor. Okuduğum bölüm bu yönden şiirimin özgürleşmesine yer yer ket vurmaya çalışmıştır. Şiirin bilgisi olmalı ama şiir yazılırken bu bilgi geri planda tutulmalıdır.

Edebiyat, insani olan her şeyin yazıda can bulmasıdır. Bu yüzden insanlık var olduğu müddetçe edebiyat ve şiir var olacaktır. Kimi dönemlerde önem ve etkisi belki tam olarak hissedilmiyor olabilir ama varlığını apaçık bir şekilde devam ettiriyor. Gün geçtikçe de hak ettiği tahta oturacağına inanıyorum. Ümitsiz olmamak lazım ki şiir yazılabilirsin.

B.K. : *Sona yaklaştıkça küçük hikâyelerin şiirine girişiyorsunuz. Bunu bir özlemin diliyle tohumluyorsunuz şiire. Geniş caddelerden, dar sokak aralarına dolandırıyor dizeyi. Bu sokakların dışında da şiiri bekleyen yabancı özlemlerin olduğunu bildiğiniz anlaşılıyor. Yabancı özlemlere dizginliyorsunuz dizeyi: "(...)üzgün saçları kaldı kemikli tarakta/ sıkıntıyla örülmüş dizindeki gergefte/ o atın kişnemesi duyulmayacak/ solacak kuru bir iplik gibi göllü çayırda(...)"(s.70) Doğup büyüdüğünüz coğrafyanın ırmaklarını şiirinize özürce akittiğinizi söyleyebilir miyiz.*

E. K. : Kitabın son bölümünde hikayesi olan şiirler var. Hayatın dolaşımına katılırken yaşadığım ve şahit olduğum hikayeleri anlatmaya çalıştım. Alıntılандığın şiirin yaratılma serüveni küçüklüğümde gördüğüm bir duvar halısındaki desenlere başlıyorum. O halıdaki desenlere her baktığımda sevdiğini uzaklara göndermiş ve dönüş yolunu gözleyen bir kadın canlanıyor zihnimde. Bundan olacak ki özelem, umut ve belirsizlik şiirin diline de bulaştı.

Doğup büyüdüğüm coğrafyada sayısız masal dinledim, halk ezgileri dilime pelesenk bir şekilde dolaştım ömrümün sokaklarında, caddelerinde. Böyle iç içe bir hayatınız varken elbette bu şiirinizi de emziriyor. Cemal Süreya'nın dediği gibi: "Şairin hayatı şiire dahil"

B.K. : *İnsan kavramı, ana rahminden dünyaya açılan bocalamalar ve şaşkınlık içinde bir varlığa dönüşüyor son bölümde. İnsanı masum ve çaresiz tanımların içinde taşıyorsunuz şiirinize: "(...)yün eğirirken eşikten çıkan oğluna/ oğul çöle oturmuş yön­süz bir gemi/ şaşkın ve çaresiz/ yalpalayarak çıkıyor avlu-*

dan(...)"(s.63) Sonra birden söz nankörlüğe dayanıyor. Gemi yönünü bulunca vicdanını kapı dışarı ediyor. Ruh kirleniyor. Şiir, hayatın bir parçası! Peki, Emin Kaya'nın "kusursuz dünya miti"nde şiire yer var mı? "(...) o sonsuz uykuya niyetli kadınlar/ uyandırılmalı/ mavi bir çocuk ısmarlanmalı/ ve güzel bir yaşam onlara"(s.36

E. K. : "Kusursuz dünya miti"nde şiire yer var mı sorusuna karşılık şiirde kusursuz dünya miti'ne yer bulmaya çalışıyorum. Genetiğiyle oynanmış bir çağ yaşıyoruz. İnsanı duygularımız erozyona uğramış bir durumda. Samimiyet duygusu ifade eden sözcüklerin içi boşaltılmış, kan ve kalp bağı sadece çıkar duygusuna endekslenmiş. Hal böyle olunca, şair içinin açmazlarını kağıda dökme ihtiyacı hissediyor. Böylece bir nebze olsun vicdani sorumluluğunu yerine getirme çabasına giriyor. Yukarıda alıntılan şiiirde eskinin kusursuz dünyasında yaşayan anne, günümüz çağının bütün nankörlüğüne rağmen yine de bir tas su dökme erdemini gösteriyor giden oğulun arkasından.

İşte kusursuz dünyayı şiirde var etmeye çalışırken aynı zamanda bu çağın insanından da hala umut kesilmediğini anlatmaya çalışıyorum. Bu yüzden mavi çocuklar ısmarlanmalı ki güzel bir dünya olsun yarınlarda.

"(...)aklımın yırtmacını büken aykırı makas anlat neden bu kadar dipsizmiş gökyüzü(...)"(s.45)

B.K. : Şiiirde "sonsuzluk" üzerine yapılan imge dalgaları, okurun başını döndürüyor. Yerin çıkmazlarından göğün açmazlarına iki kavram arasında gidip geliyoruz. Bu özenilmiş çaresizlikte bir bozkır yalnızlığı da okuyabilir miyiz? Toplumun bilinçaltını şiirlerinizde bulmak konusunda bu tespit doğru mudur?

E.K. : Ne güzel ifade ettin. Teşekkür ederim. Soruna gelecek olursam, okuyabiliriz galiba. Edip Cansever Mendilimde Kan Sesleri şiirinde "insan yaşadığı yere benzer" diyor. Ben bir adım daha öteye giderek şair yaşadığı yere benzemekle birlikte aynı zamanda yaşadığı coğrafyanın bellek kodlayıcı göre-

vini de üstleniyor. Bu sorumluluktan olacak ki yazdığı şiir veya metin sonraki nesillere bir çakmak taşı olarak kalsın istiyor. Böylece yönünü merak eden her insan bu şiir taşının kıvılcımlarından kendince bir yol tutsun. Şiiirdeki sonsuzluk kaygısı bundan olacak ki bu iki kavram arasında gidip geliyor insan.

"(...)balta girmemiş ormanlarını kat karşılığı vermişler müteahhitlere teras katlarında maymunlar şimdi bronz birer heykel(...)"(s.47)

B.K. : Şiiirin çuvaldızını insanlara batırmayı da ihmal etmiyorsunuz. Şiiir bunca yanlışı düzeltebilir mi yoksa -affınıza sığınarak soruyorum- bu çuvaldızlar bir öğretmenin meslek hastalığı mıdır?

E.K. : Evet, günümüz çağı bir dramlar çağı şimdi. Her gün vicdan yaralayıcı nice olay yaşanmaktadır. Vicdani huzursuz her insan gibi ben de kendimce bir teki dili olarak şiiri çuvaldız marifetiyle kullanmaya çalıştım. Parça olduğumuz doğa hunharca yok edilirken içimin sızısını görmezden gelemezdim.

Şair, belki bunca yanlışı düzeltemeyebilir ama en azından tarafını belli etmeli. Sanat ve sanatçının muhalif olma gibi bir sorumluluğu olmalı. Bu muhaliflik bütün hukuksuzluklara karşı duruş ve ses veriş tavrıdır.

B.K. : Kuşkusuz her şiir okurunun özel şairleri vardır. Emin Kaya'nın özel şairi- şairleri kimlerdir desek... Şair kimliğini bir kenara bırakarak; bir okur olarak bu soruya cevabınız ne olur?

E.K. : Ders çalışır gibi şiirlerine çalıştığım Edip CANSEVER, Turgut UYAR, Cemal SÜREYA, Ece AYHAN, İlhan BERK, Cevat ÇAPAN, Oktay RİFAT, Gülten AKIN, sonra Stép hane MALLARMÉ, Baudelaire, Rimbaud, Neruda, Ritsos, Furuğ ve bütün şairler. Bir şekilde şiirime emek verdiler.

B.K. : Söz şiirin...

ophiuchus'un yolculuğu

ersan erçelik

Eteğimde yıldız tozlarıyla geldim
kendi zehrine tapınan bir aşktan
kanımda duyduğum harflerin nabzı
sözcüklerle bir olup çekiştirdiğim
ey beyaz kâğıdın hürmeti
ah elinde yılan tutan Ophiuchus*, o en eski şifacı.

Yer değiştirdim sesimi yitirdiğim ormanla
gölgemi soyunduğum ırmakla birim ben
ürperdikçe silkindim bütün hayatlarla
yaşadıklarım bir yıldızın yolculuğuna benzer
bir Şaman'ın vizyonuna, o sonsuz karanlık içinde
hararetle gecenin öte yanında bir ev yapmışım
ne zaman seni düşünsem
bir yıldızla çarpışmam yakın!

Yolum rüzgârın esip geçmesi, bilinmezden öteye
taşsın her denizin suyu da seni göreyim ufkumda.

Bir süpernova gibi saçılıyorum kendimden
kanımda uğulduyor yaşamak
görkemiyle açar açmaz kiraz çiçekleri
yolcusuyum bütün yolculukların
kırmızı soluğundan öptüğüm aşk
hazzın ışığında, isteğin sessizliğinde en uzun ayrılıkların.

Çiçeklerin arasında çocuk hüznüyle göç eden yüzüm
hepimizden ferah hiçbir şeye tutunmayan rüzgârlar
suların akıp giden rüyası
hayata karışıyor yaşadıklarımız da birer birer
anılarla yol alıyorum, bir gelincik tarlasıyla
varoluşun taç yapraklarını çeviriyorum
başka bir dünyanın kapılarında buluyorum kendimi
sabahında sen düşler kadar güzel, ben beklemek kadar mavi.

Kabuk tutmazken yara, sözünü tutmazken hiçbir sessizlik
Ophiuchus'un yolculuğuyum, dönüyorum yıldızlara.

* Ophiuchus ya da Yılcancı takımyıldızı, modern 88 takımyıldızdan biridir. 13 zodyak takımyıldızından biri olmasına rağmen, zodyak takımyıldızları arasında bir simgeye sahip olmayan tek takım yıldızdır.

•
•
• neda olsoy
•
•

şair çocuğun ağdı

Anne baba
Üzgünüm ben onlar olmayacağım
Güzel kepler güzel diplomalar olmayacak
Torunlarınız,bayramlarınız
Hep güzel kalan kızınız olmayacak
Baba
Vazolarda sundum gözyaşlarımı kahveci çocuğa
Seni ben aldattım
Bu deli bir zaman ve koca adamları seviyorum
Kara poşetlere sokup attım çöpe seni
Kuş olsan şimdi penceresiz ev ararım
Gökyüzü olsan şuracıkta hayat çalar mapus öğrenirim
Anne
Bir tek ben yürüdüm seninle alacaişiğe
Kalan son parçam eksikliğin
Al kime sorsan gösterir
Bırakma anne
Sigarayı çok içiyorum sana yetişeceğim
Sigarayı çok içiyorum ölümü ikimiz selamlayalım
Anne baba
Üzgünüm bu gönlüm sadece anneme kalacak
Son istek
Yeni doğmuşun gibi emzir hayatınla beni anne

Desen: Arif Buz

ibrahim oluklu

genç kedi ALPER ÇEKER'İN “fil adam”ı (1)

İnceltilmiş bir işçilikte çalışıyor şiir. İşçiliğin eksiklerini de estetik tercihinde ortaya koyuyor.

İnceltilmişliği şurada:

Süreç, kendi içinde bölünüyor. Şair, böyle de işlenir. İşçiliğin uğrakları önemlidir.

Alper Çeker'in "fil adam" şiirindeki üç dize üzerinde yapalım çalışmayı. Gerisi getirilebilir.

"telefonda duyulmayan ve yüzüme bakmadan anlaşılmayan bir cümle icat ettim

sonra çıktım yağmurda dolaştım
damlalar tenimi aşındırıp ruh yapana kadar" (...)

İlk dizede "cümle icat etme" süreci, üç ara durağa uğruyor. Birincisi "telefonda duyulmayan", ikincisi "yüzüme bakmadan", üçüncüsü "(yüzüme bakmadan) anlaşılmayan". Kökteki eylemleri bir anlığına master halinde de alabilir/düşünebiliriz: "Duyulmamak, bakmamak, anlaşılmamak".

Üç uğrak yerinde de özne, bireyin iç gerçekliğine yönelerek arıyor sahilliği. Bütünlenemeyecek bir sahillik. Dış gerçekliğe ulaşabileceğimiz tutamakları yok. Ara duraklar var, ama varılan

yer, öznelik kısıtında "bir cümle icat etmek". Cümlelerin, bizi cümlelerin dışına çıkaracak araçları yok. Otobüse, otomobile binilmiş, ara uğraklar da var; dünyadaki bir belirliliğe gidilmiyor. İşleyiş, bir olgu olarak, şu içinde dönendiğimiz yere düşmüyor, o yere bir şey söylemiyor. Fiilimsiler, zarf ve edat "icat etme"yi aldatıyor. "İcat etme"deki insanal oluşu bireycilik kısıtında tutuyor. Üç dizede bu denli çok kullanım kısıta sürmenin sağlam tutuludur.

İnceltilmiş bir işçilik; dünyayı "Göge Bakma Durağı" bile almayan bir işçilik.

Ne olur, ne olmaz! Buraya son iki dizeyi de alayım. Sözü sürdürmek zorunluluğu doğabilir:

"ıslak barut, buruşuk saten
gittiğin yerlerden dönemiyorum ben"

(1) Varlık, Nisan 2017, sayı: 1315

Desen: Azime Akbaş Yazıcı

Hiç ıslanmadan dalıp denize,
Deniz şakayıkları arardık.
Denizin attığı dallar gibi
Uzanır,
Saklı bir sevinçle,
Kumzambakları, çağanozlar arasında.

Sevda; daha tomurcuk küpe çiçeği.
Köpüklü dalgalardan düşer,
Aklımız baiımızdan giderdi!

Gün; saçlarını örünce,
Güneş ve yosun kokuyordun.
Altın yağmurcun gibi benekli
Eteğini giyip, iki birayla dönüyordun.

Şimdi; sular yükselmeden
Çoktan tırmanmıştır çağanozlar fenere.

Sular çekildiğinde bir gün...

Hatırla deniz şakayıklarını,
İçimizdeki Akdenizi.

Saklı sevinçler çıkar,
Gümüş yamurcun ol.

Uç!

Gel!

m. mahzun doğan

Caz Günlükleri Neyzen Tefvik'in Ankara serüveni, babam ve ıslık çalan rüzgâr...

27 Ocak 2015, Salı, Ankara

Ramazan Ağabeyimler'deydim (Doğan) dün akşam. Gece orada kaldım. Sanırım 03 sularıydı yattığımızda. 12.00 sularında kalktım. Kahvaltıdan sonra da doğruca eve geldim.

Yarınki Neyzen Tefvik programına hazırlanıyorum.

***

Ankara Büyükşehir Belediyesi, Elvankent'e otobüs servislerini kaldırmış. Yalnızca zel Taşıma Aracı (TA) çalışıyor. Tabelaya da 532 Elvankent yazısının karşısına TA ibaresini koymuşlar zaten.

TA'yla Kızılay'a gelirken, telefonum çaldı. Süha Ağabey'di (rtl) arayan. Ablasını kaybetmiş. Kendisi de hastaymış, on gündür. Yenice iyileşmiş biraz.

Telefonumda numarası kayıtlı değildi. Bu kez kesin inandım, sim kartın hafızasında yer olmadığı için, yeni kayıt yaparken, kayıtlı numaralardan birini, kafasına göre siliyor. Çünkü, Süha Ağabey'in telefonunu ben silmemiştim. Oysa kayıtlı gözükmedi bugün aradığında.

Serdar Koç aradı. Deliler Teknesi'nin Mart sayısına o feminist şiirini gnderecekmiş. Defalarca okuduk. Biliyorum da, yayımlanmadan önce bir daha göreyim istiyor. E postayla yollamış.

***

Aysıt Hanım (Tansel) aradı. Konuştuk. Sonra, birden usuma geldi, zcan Ağabey-

'in (Yalım) çevirileri. Ben onu aradımsa da, meşgld... O beni yeniden aradı.

Meğer, ben aradığımda, Evrensel Basım Yayım'dan birileriyle konuşuyormuş.

şubat'ta Ankara'da yapılacak Kitap Fuarı'nda bir oturum yapılacakmış Oğuz Tansel zerine. Söylemişti zaten. Ben de, gerekirse, konuşmacı olabileceğimi belirtmiştim.

28 şubat'ta, saat 14.00'te yapılacakmış oturum.

Konuşmacı olacaktım.

kinci konuşmacı Abdülkadir Paksoy. Sonra da Aysıt Tansel konuşacak. Oturumu Cevat Geray yönetecek.

zcan Yalım'ın şiir çevirilerinden söz ettim.

Çok tanımıyor zcan Ağabey'i. Yalnız, kitabı yayımlamışlar. Çeviri şiirlerinin yer aldığı kitabı... "Ne yapabiliriz?" dedi. "Yeni baskı olursa ekleriz. O kadar, şu an yapılacak başka bir şey yok..." dedim.

zcan Ağabey'i bilmiyor ama, ad onun bir başka açıdan da ilgisini çektii. Adana Kız Lisesi'nde yatılı okumuş. Orada bir kız arkadaşı varmış. Adı, zcan Yalım. Çok şımarık bir kızmış.

***

şair ve gazeteci Mehmed Kemal'in yazılarını hem severek okudum, hem de kaynak olarak yararlanmaktan korktum hep...

Son rneği Neyzen Tefvik yazımıla ilgili kaynak oldu.

Neyzen Tefvik'in yolu da dşm Ankara'ya... Mehmed Kemal, "Neyzen'in Neyi" başlıklı yazısında (Politika ve ötesi köşesi, Cumhuriyet Gazetesi, 28 şubat 1985), Neyzen'in 1923 yılında Ankara'ya geldiğini belirtir. O yıl, Ağustos başlarında bu kentte bulunmuş. Mehmed Kemal, bunu anımsattıktan sonra, "Türk döner uyaklı (redifli) 'Türke ğt' şiirini demek Etlik bağlarında yazmış." der. Sonra da o yılların Ankara'sını anlatır:

"Etlik, Dikmen, Keçiören, Ayvalı o günlerde Ankara'nın bağları idi. Kente çok uzak görünürdü. Gidip gelmek için taşıt bulunmazdı. Bağa gçenlerden orta halli olanların birer eşeği olurdu. Ona biner giderler, ona biner dönerlerdi. Vehbi Koç'un anılarını okumuş-

sanız, babası ona bağa gidip gelmesi için bir sıpa almış. Bizim delikanlılığımızda bisiklet çıkmıştı. Varlıklar çocuklarına bir bisiklet alırlar, onunla gidip gelmelerini sağlardı."

Mehmed Kemal, "Türk-döner uyaklı" şiiri, Neyzen'in "belli ki kızgın bir döneminde" yazdığını söyler. Çünkü, "Madrabaz kumpanyasından farkı olmaz devletin" der bu şiirinde Neyzen. Sonra, "Zorla anlat bunları âzâ-yı mebusâne Türk!.." der.

Neyzen bu şiiri 1 Ağustos'ta yazmıştır. Cumhuriyet'ten önce ama, Cumhuriyet'in ilanına birkaç ay kala... Ancak, Meclis çalışmaktadır. Milletvekilleri vardır.

Şiirde, "Verdim Etlik bağlarından pendime işte nihan" der. "Yadigar olsun bu nazmım meclisi ihvana Türk!" diye biter şiir.

Şiiri ilk yazdığında gammazlamışlar onu. Neyzen, bunun üzerine beşer dizelik iki kıta daha eklemiş şiire. Bir de, "Türke Birinci Öğüde Zeyl'i yazmış.

"Mesele gayetle yanlış anlaşılmalı hey oğul" deyip, "İş sanıp ekme darı her girdiğin bostana Türk!.." diye bitirmiştir.

Yazdığının nükte olduğu anlaşılmalı ve bırakılmıştır.

Mehmed Kemal der ki:

"Neyzen'in Ankara'ya gidişinin başında içki gelir, Duyar ki Ankara'da güzel sofralar kurulmakta, devlet büyükleri ile güzel içkiler içilmektedir. 'Varayım, şu güzel sofrada biraz da ben demleneyim' der. Ama Neyzen'in neyini, sazını, sözünü kaldıracak dönem değildir. İlgi çekmediği gibi, bu yur eden de olmaz. Yeniden İstanbul'a döner."

Mehmed Kemal o yazısında, Neyzen'in Resam Çallı'yla dostluğunu da anlatır. Çallı, kendi istemediği halde, Güzel Sanatlar Akademisi'nden emekliye ayırırlar. Neyzen, Şu dörtlüğü yazar:

"Atılmıştı zavallı Çallı bin türlü hakaretle
İlâhî intikamın neş'esinden ben mest oldum.

Maarif namına bir çok devair böyle yandıkça

İnandım hikmet-i Zerdüş'te ateşperest oldum!"

Mehmed Kemal'in yazdığına göre, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ankara Ulus'taki taş binasının o yıllarda yanmasına değiniyor. Yani M. Kemal'in yazdığına göre, Orhan Veli'nin "Maarif Vekaletini yakan sen!" dizesi de aynı binanın yanmasına bir göndermedir. Çünkü, "Komünistler yaktı!" denmiştir.

(23.55)

31 Ocak 2015, Cumartesi, Ankara

İştahım ne iyiydi. Dün, Migros'tan alışveriş yaparken, belki aylar sonra peynir aldım. Peynir, rakının vazgeçilmez mezesi olarak bilinir. Bense rakıyı seviyorum ama peynir pek yüz bulamıyor benden. Bu kez aldım. İyi de etmişim. Güzel bir tabak oluşturdum kendime. Peynir, maydanoz, salatalık, domates... Bir avuç da zeytin. İki kez yeniledim bu tabağı. Taze ekme de almıştım. Sandviç yapıp yapıp yedim. Geceyi böyle kapatmıştım da, sabaha doğru uyandım. Açtım. Hem de delicesine. Yumurta kaynatıp yedim. Sonra da , sigara bile içmeden yeniden yattım.

Saati 12.00'a kurmuştum ama, daha önce telefonum çaldı. Hem de iki kez... Uyandığımda baktım ki arayan Murat Karacan. Aradım, Kızılay'daymış. Eşiyle buluşacaktı. 13.30 gibi buluşalım istiyordu. Çay yapıp, evde kahvaltı yapmak yerine, Ormanevi'ne gidip, onunla buluşmadan önce tabldot yemek geçti içimden. Çünkü yine deli gibi aç olarak uyanmıştım. Tabldotta çorba vardır mutlaka dedim. Onu kahvaltı niyetine içerim. Sonra da öğle yemeği niyetine öbür yemekleri yerim. Öyle yaptım. Gerçekten de çorbaydı ilk yemek. Sonra nohut, meyhane pilavı ve turşu...

Murat da geldi. Birer çay içtik ve çıktık oradan. Alaattin'in (Topçu) yeni işyerine gittik. Nâzım Hikmet Kültür Merkezi'nin yeni yerinin hemen yanı. Üçüncü mü, dördüncü kat mı ne... Yan binanın altında müzikli bar var. Canlı müzik, ama, ne kötü... Hiç durmuyor. Balkon kapısı kapatılsa bile doluyor odaya...

Alaattin'in işi zor.

(...)

Eve geldim ve köşe yazımı yazmak için bilgisayar açtım. Bu arada, kâğıt ve matbaanın icadıyla ilgili bilgilerimi tazelemek için, "Yazının Hikâyesi" (*) kitabını karıştırdım biraz...

"Kâğıdın Zaferi" başlığı altındaki kısım, şu tümcelerle bitiyor:

"Öyle anlaşılıyor ki kurşun kalemle çelik uç; kendilerinden önce gelen kaz tüyü ile kamaş kalem kadar uzun ömürlü olamayacaklardır. Yazı makinesi, çoktandır bürolarda, çelik ucun yerini tutmağa başlamış bulunuyor. Öyle bir gün gelecek ki, her öğrencinin özel bir cep yazı makinesi bulunacaktır."

***

Akşam, babamı aramak istemişim. Ramazan Ağabey'im de İzmir'deydi birkaç gündür. O ne yaptı? Döndü mü? Hâlâ orada mı? Bilmiyordum.

Annem açtı. Hoşbeş sonrası telefonu verdi babama. "Abini yeni yolcu ettik" deyip başladı ağlamaya... Bir süre sustumsa da, hemen konuyu değiştireyim diye, "Burada rüzgâr ılık çalıyor, İzmir nasıl?" falan dedim. Gerçekten de iyi oldu bu konuyu değiştirme düşüncem. Ağlamayı bırakıp, normal konuşmaya başladı. İzmir'de çok rüzgârlıymış.

(*) "Yazının Hikâyesi", Nakleden: Hasan Âli Ediz, Doğan Kardeş Yayınları, 1962, İstanbul.

(23.40)

durum

m.mazhar alphan

kara mizah gamzesinden öper gibi bir halkı çizer, halk liderini
bizim oğlan doğruluktan kaybeder sizin oğlan tutucu
dev görünsen kaç yazar sırrı bilim olmayan camda
olmak ve olmamak arası bir anahtar erdem, kaybolmuş
yüz yılımızın bacakları çarpıkmiş kolları uzun, çaresiz uzunmuş
soruşturması örgütlü ipte anahtarları
dedim kaç dikiş ister yeni bir astar diksek dünyaya
doğru rüzgâr ister doğru yön kuşlar, ışık ister tomurcuk
bir asadır sabır yaşam ağacından, kökleri bir diğerinin sınavı
Cumhuriyet genç bir şiir henüz, biçimi göz alıcı
biçimi gençliğe emanet, kitabı nutuk dedim "oku!"
göndere çekilen şafak kök salar toprağa, şebneminde
yiğitlerin süt dişleri, kapıları açık tut dosta düşmana
yasa biçmez terziler çoğaldı, ölçüsü kaçtı tarihin
makası yedi düvel bile böyle tutmamıştı desem kızarmı
yeni bir giysi dikerken memlekete

karnaval büyüyor... yalnız iğneli ağacın sesi

özgür ergen

Sözcüklere takılıp kalan
gece kadar solgun ve şaşkın

Dünyadan geçiyorum

Dünya selamlamıyor beni
sırrını vermiyor odalar, duvarlar, aynalar
nedense pek olgunlaşmamış
hep ham hep yarım ülkenin
sancısını duyuyorum bedenimde

Neredeyim böyle hep oyun dışında
içim pileli eteklere, renkli rüyalara, bayramlara özlemlili
ip atlayan kadına, karnavala

Dışım sadece ay'a ait olacak!

Benim o, yalnız sıkıntıda büyüyen bir ağaç
hem de iğneli bir ağaç, herkesin yalnız
kendi sesini duymak için konuştuğu bir patikada!

Bir uçurum bu
seninle benim aramda
karşıma çıkıyorsun
bir uçurum saatinde
onca sisin
zifiri karanlığın tam ortasında
uzanan vadi, ellerinde
ıslak reçinem!

Karşıma çıkıyorsun

Aşk ebediyen uğramaktır bir hayata

Çocukluğun ilk ormanı, durup kaldığın ilk acı
İlk yalnızlık o her anında

Sen küçülürken karnaval daha şatafatlı, daha hoyrat

Çıkıyor onca şatafatın içinden biri. Sesleniyor sonra.

“Hiç kimsesi olan
El kaldırsın!”

O sese sarıl

“Ben buradayım” diyen.

ayşe özgür aydoğan

özgür sinema 7

no

"No", başarılı yönetmen Pablo Larraín'ın Antonio Skarmeta'nın gerçek kişi ve olaylardan yola çıkarak yazdığı romandan sinemaya uyarladığı bir film.

Ayrıca yönetmen, filmi 80'lerin analog video kamera efekti ile çektiği için belgesele yakın bir etki de yaratıyor.

Film, Şili'de dönemin diktatör devlet başkanı Pinochet'in uluslararası baskılara dayanamamaya karar verdiği dönemi anlatıyor. Bu süreçte diktaya karşı olan grup Hayır kampanyasını yürütmesi için ünlü reklamcı Rene Saavedra (Gael Garcia Bernal) ile anlaşılıyor. Filmin baş kahramanı olan Rene, eşi Veronica ile ayrıdır. Küçük bir oğlu vardır ve ona Rene bakmaktadır.

Zaman için de Rene bazı tehditler almaya başlayınca daha güvenli olduğunu düşünerek oğlunu annesine teslim eder. Aslında Veronica'da sosyalizme inanan siyasi yönü oldukça gelişmiş bir kadındır. Rene oğlunun Veronica'nın yanında daha güvende olacağına karar

vermiştir. Sonra da kendini bütünüyle işine adar.

O dönemde Hayır kampanyasının başında olmak hiç de kolay değildir. Evet kampanyası yürütenlerin elinde medyanın tüm gücü varken, Hayır kampanyası için günde sadece on beş dakika televizyonda görülmelerine izin verilmektedir. Bu on beş dakika da bilinçli olarak insanların uyuduğu bir saate denk getirilmiştir.

Evet kampanyasında terör, güvenlik gibi kavramlar üzerine basılarak vurgulanırken bol bol da demokrasi kelimesi telaffuz edilmektedir. Hayır kampanyasında ise Rene farklı bir taktik uygular ve halkı ürküten kavramlar yerine mutluluk kavramı üzerinden bir reklam kampanyası yürütmeye karar verir.

Başlangıçta çok da umutlu olmayan Rene, zamanla hırslanır ve insanlar üzerinde etki yaratacak çözümü bulmaya daha da odaklanır. Bu arada Şili'de ki sanatçıların hemen hepsi Hayır kampanyasına destek verdiği için Evet'çiler kendilerini destekleyecek sanatçı bulmakta bile büyük zorluk çekerler.

Aslında film genellikle bu kampanya sürecine odaklanıyor. Kapitalizmin bolca kullandığı argümanlardan biri olan

reklamla yine kapitalistlerin başa getirmiş olduğu bir diktatörün nasıl devrilebileceğini anlatıyor.

Şili'de 1970 yılında seçimle başa gelen marksist devlet başkanı Allende, Amerika'nın müdahalesi sonucu 1973 yılında devrildi. Teslim olmayı reddeden Allen-

de intiharı tercih etti. Tabii ki Amerika, Şili' de sosyalist bir düzene izin veremeyecekti. Yerine Pinochet getirildi. 1990 yılına kadar ülkeyi yöneten Pinochet döneminde sayısız insan işkence gördü. 2110 muhalif idam edildi ve 1250 insan gözaltında kayboldu. Bana kalırsa filmde bu insanların çektiği acılara yeterince yer verilmemiş. Daha çok yürütülen reklam kampanyasına odaklanılmış. Halbuki bütün bu yaşanan acılar, idamlar ve işkencelerle ilgili bilgilere daha fazla yer verilseydi Pinochet' in çöküşünün sadece bir reklam kampanyası sonucu değil yaşanan tüm bu sürecin de bir sonucu olduğu anlamı çıkabilirdi. Ancak filmde sanki bir reklam kampanyasının tek başına bir diktatörü devirebileceği gibi yanlış bir algı da çıkar-

bilir.

Sonuçta Hayır kampanyası kazanıyor. Pinochet, referandumdan yenilgiyle ayrılıyor. Filmde yaşananların gerçek olduğunu hesaba katarsak "Umut" kavramının içi doldurulduğunda bir toplumu ve ülkeyi nasıl değiştirebileceğini gösteriyor yönetmen bize. Sanat yaşama bir müdahaledir. Ve film bunu başarıyor.

Yönetmen : Pablo Larrian

Tür : Dram, Tarih

Yapım : 2012 / Şili

Oyuncular :Gael Garcia Bernal, Alfredo Castro, Antonia Zegers

●
●
●
●
●
ilknur batu

Kaç kez kaçtım kadavra sinen çaresizlikten
İnançtı bedendi daniskasıydı
Sundum yarayı geceye, acıya öğütledi
Ve sindi üzerime leş denen nazarlık
Saklandı onca oyun gecenin koynunda
Ben sana eğildim, eğildimmm
Ve pimimi çekti ahlak denen zorbalık
Sustum, ağladı mazide bir kadın
Gözleri benmiş dili benmiş ayıplanmış onca büyü
Sesi konuşkanmış konuşmuş ben nazardayken
Fistanlar biçilmiş acısına, düştüğümü kaç kez görmüş.
Dip bana biçilmiş kaftan, şu üzerimde tüten kara sakız
Şu insanların öngörülerini, şu kızılötesi, şu buhran
Şu omuzlarımdan düşen çığlığa bir dokun.

an'ların çok olsun

hakan keysan

Yalnız kalırsan
Bir gün öylesine güneşin aynaya yansıdığı bir an gibi
Bahar dallarımla uzanayım
Toprağının diplerine

Yalnız kalma

Çağır beni
Yemekler yedireyim sular içireyim kurak orta doğu
Seni koklayayım
Erişilmez koyaklarına tüneyeyim
Ezilip büzüleyim yanında

Yalnız kalma

Kalırsan ıssız
Gözlerine susayım savaşlar bitireyim kalabalığın olayım
Sana devrileyim sana küçüleyim
Arınıp günahlara düşeyim yeniden
Ateşlerle yıkanayım
Haşarı kuş kanatlarıyla gerçeği bulmaya gideyim

Umarsız kalırsan
Galaksinin boşluklarına kokunu serpeyim
Bir çiftçi heyecanımla buğdaylarını savurayım
Kalabalığımı getireyim ellerimin yorgun ağrılarını
Dudağımın kenarına tünemiş tedirgin korkularımı
Bir karpuzun ortadan bölünmesini kıpkırmızı getireyim
Duyarsız kalma

Söyle şiirsiz kalırsan
Saçlarımın köklerine sarılmış beyaz dinginliğimi
Her şeye gecikmiş öfkelerimi
Aşkta kırılmış dişlerimi incineyim
En dipsiz kuyudan gökyüzüne doğru düşmelerimi de
Gülmesiz kalma

Kalırsan yalnız
Sana en an'larımı getireyim ey sevgili en düşlerimi
Kök salmaya hazır
Sarmaşık kokan kollarımı
Şehirlerin sararan yalnızlığını
Can getireyim sonra sonsuz
Bir öpüşmenin ağzıyla upuzun susalım
Ve böylece dursun dünya...

erguvan

onur koca

atlılar geçiyor uzaktan.
birden şu pis şehri ağzıma alıyorum
gecesini duyuyorum yalnızlığının
uzuvlarım çoğalıyor
mevsim sokağında intihar korusu.

kan ve barut.
kısrak ve tin.

Venedikli tüccarlar bekler beni
kederin konuşması sürdürdünüz siz uyurken
Söz acıda sınıandı kalbim.

Desen: Arif Buz

çevirişiiir .....

bu defa önce vefasız olalım

Bu defa önce vefasız olalım
Dost olmak varken biz neden ayrılalım

Sen elmastan taş oldun
Ya ben neyden ne olayım?

Sen ki yekpareydin, paramparça oldun
Bense etrafa saçılan parçalar

Bir özür borcum var benim
Bu müptela nereye gitsin?

Menzil olamazsam eğer
Menzile varan yol olurum

Farz et ki aşka düştüm
Ya kül ya rüzgâr olurum

Aşk kaderin oyunudur
Ya toz ya kimya olur

Buluşabilsek seninle şimdi
Sarardım seni bir elbise gibi

İnsanlar Tanrı olduğu gün
Faraz ibadeti bıraktı dün

Ahmad FARAZ

Ahmed FARAZ

1931'de Pakistan'da doğdu. İslamia College ve Edwards College'da okuduktan sonra Peshawer Üniversitesi'nde Urduca ve Farsça üzerine master yaptı. Radio Pakistan'da yapımcılık yaptı. Daha sonra Peshawer İslamia College'da öğretim görevlisi olarak görev yaptı.

Şiir yazmaya henüz genç bir üniversite öğrencisiyken başladı. Daha çok gazel şairi olarak bilinen Faraz, geleneksel aşk şiirlerinin yanı sıra yaşının getirdiği umutsuzluk ve hayal kırıklığını şiirlerine yansıtmış aynı zamanda direniş şiirinin en iyi örneklerini vermiştir. Şiirleri birçok antolojide yer almış, üretken bir şairdir.

Janan Janan, Shubkhoon, Merey Khwab Reza Reza, Beaawara Gali Koochon Mein, Nabeena Shar Mein Aaeena, Pus Andaz Mausam, Tanha Tanha, Dard-e-Aashoob eserlerinden birkaçı olup, külliyatı *Shahr-e-Sukhan Aaraasta Hai* adı altında yayınlanmıştır.

Urducadan çeviren: Mohd Hakim, Nurgül Seven

Love Song

The classmates envied
our love.
We did not do anything
like the usual lovers.
So we are still in love
I have my family
and she hers.

Aşk Şarkısı

Sınıf arkadaşlarımız
aşkımızı kıskanmıştı.
Biz diğer sıradan aşıkların
yaptığı hiçbir şeyi yapmadık.
Bu nedenle hâlâ aşızız.
Şimdi benim bir ailem var
ve onun da kendi ailesi.

6 Ocak 1971,
Tiruvalla
doğumlu. İki dille
(Hindi,
Malayalam) yazar
şair, yazar,
eleştirmen ve
çevirmendir.
Cochin
Üniversitesi
(Kerala) Sanat
Tarihi mezunu
olup Hint
Edebiyatı üzerine

M.G. Üniversitesi'nde (Kerala) lisans ve VIT
Üniversitesi'nde (Katpadi, Chennai) doktora
yaptı. Rithupoetry isimli, Hindistan'ın ilk e-
dergisini çıkardı. Dooram (2008), Njan
ninakku oru ghazal (2013), Panv Tale ki
mitti (2013) isimli şiir koleksiyonları başta
olmak üzere 18 kitabı olan şair, birçok
uluslararası festivale katıldı, antolojilerde
yer aldı.

İngilizceden Türkçeye Çeviren: Hilal Karahan